

Total No. of Printed Pages : 13

(DO NOT OPEN THIS QUESTION BOOKLET BEFORE TIME OR UNTIL YOU
ARE ASKED TO DO SO)

A

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018

SET-Y

SUBJECT : Sanskrit

100229

Sr. No. ....

Time : 1¼ Hours

Max. Marks : 100

Total Questions : 100

Roll No. (in figures) _____ (in words) _____

Name _____ Father's Name _____

Mother's Name _____ Date of Examination _____

_____
(Signature of the Candidate)

_____
(Signature of the Invigilator)

**CANDIDATES MUST READ THE FOLLOWING INFORMATION/INSTRUCTIONS BEFORE
STARTING THE QUESTION PAPER.**

1. **All questions are compulsory.**
2. The candidates **must return** the question booklet as well as OMR Answer-Sheet to the Invigilator concerned before leaving the Examination Hall, failing which a case of use of unfair-means / misbehaviour will be registered against him / her, in addition to lodging of an FIR with the police. Further the answer-sheet of such a candidate will not be evaluated.
3. Keeping in view the transparency of the examination system, carbonless OMR Sheet is provided to the candidate so that a copy of OMR Sheet may be kept by the candidate.
4. Question Booklet along with answer key of all the A, B, C & D code will be got uploaded on the university website after the conduct of Entrance Examination. In case there is any discrepancy in the Question Booklet/Answer Key, the same may be brought to the notice of the Controller of Examination in writing/through E.Mail within 24 hours of uploading the same on the University Website. Thereafter, no complaint in any case, will be considered.
5. The candidate **must not** do any rough work or writing in the OMR Answer-Sheet. Rough work, if any, may be done in the question booklet itself. Answers **must not** be ticked in the question booklet.
6. **There will be no negative marking. Each correct answer will be awarded one full mark. Cutting, erasing, overwriting and more than one answer in OMR Answer-Sheet will be treated as incorrect answer.**
7. Use only **Black** or **Blue Ball Point Pen** of good quality in the OMR Answer-Sheet.
8. **Before answering the questions, the candidates should ensure that they have been supplied correct and complete booklet. Complaints, if any, regarding misprinting etc. will not be entertained 30 minutes after starting of the examination.**

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018/(Sanskrit)(SET-Y)/(A)

1. अग्नेः स्थानम्?

(1) पृथिवी	(2) अन्तरिक्षम्
(3) द्यौः	(4) उक्तेषु न किमपि
2. पुरुषसूक्ते 'चक्षुषः' कस्य उत्पत्तिरुक्ता?

(1) चन्द्रमसः	(2) वायोः
(3) इन्द्रस्य	(4) सूर्यस्य
3. नासदीयसूक्तस्य ऋषिरस्ति—

(1) नारायणः	(2) प्रजापतिः परमेष्ठी
(3) गृत्समदः	(4) अत्रिः
4. 'दशतयी' इति शब्देन व्यपदिश्यते—

(1) ऋग्वेदः	(2) सामवेदः
(3) यजुर्वेदः	(4) अथर्ववेदः
5. विश्वामित्र-नदी-सूक्ते उत्तितीर्षुः विश्वामित्रः के द्वे नद्यौ तुष्टाव?

(1) सरस्वती-दृषद्वत्यौ	(2) गंगा-यमुने
(3) विपाट्-शुतुद्री	(4) सिन्धु-चर्मण्वत्यौ
6. अथर्ववेदेन सम्बद्धमस्ति—

(1) कात्यायनश्रौतसूत्रम्	(2) आश्वलायनश्रौतसूत्रम्
(3) वैतानश्रौतसूत्रम्	(4) जैमिनीयश्रौतसूत्रम्
7. कठोपनिषद् सम्बद्धा वर्तते—

(1) ऋग्वेदेन	(2) शुक्लयजुर्वेदेन
(3) कृष्णयजुर्वेदेन	(4) अथर्ववेदेन
8. कठोपनिषदनुसारं कः योगक्षेमात् प्रेयः वृणीते?

(1) विद्वान्	(2) मोक्षार्थी
(3) मन्दः	(4) धीरः
9. ज्योतिषशास्त्रमाश्रित्य ऋग्वेदस्य कालनिर्णयः केन पाश्चात्यविदुषा कृतः?

(1) मैक्समूलरः	(2) विण्टरनिट्जः
(3) जैकोबी	(4) लुई रेनू

10. "ईशा वास्यमिदं सर्वम्..." इति मन्त्रांशे 'ईशा' इत्यत्र प्रातिपदिकमस्ति—
 (1) ईशा (2) ईश्
 (3) ईट् (4) ईड्
11. पृथिवीसूक्तस्य ऋषिरस्ति—
 (1) भारद्वाजः (2) अथर्वा
 (3) विश्वामित्रः (4) घोरः
12. यास्कानुसारं 'पुरुष'शब्दस्य निर्वचनं वर्तते—
 (1) पुरिषादः (2) पुरिषायः
 (3) पूर्यतेर्वा (4) उक्तं त्रयमेव
13. संस्कृतम् अस्ति—
 (1) चीनीपरिवारस्य भाषा (2) भारोपीयपरिवारस्य भाषा
 (3) नैतेषु कश्चित् (4) द्रविडपरिवारस्य भाषा
14. निरुक्तस्य व्याख्यातव्यो ग्रन्थः विद्यते—
 (1) निघण्टुः (2) ऐन्द्रव्याकरणम्
 (3) ऋक्-प्रातिशाख्यम् (4) वैदिकसंहिताः
15. 'रसो वै सः। रसं ह्येवायं लब्ध्वाऽऽनन्दी भवति' वचनमिदं मूलतः कस्मिन् ग्रन्थे पठितम्—
 (1) साहित्यदर्पणे (2) अथर्ववेदे
 (3) तैत्तिरीयोपनिषदि (4) काव्यप्रकाशे
16. ऋग्वेदस्य प्रथमः भाष्यकारः अस्ति—
 (1) सायणः (2) स्कन्दस्वामी
 (3) महीधरः (4) वेंकटमाधवः
17. जनकेन सह याज्ञवल्क्यस्य ज्ञानचर्चा प्राप्यते—
 (1) छान्दोग्योपनिषदि (2) कठोपनिषदि
 (3) केनोपनिषदि (4) बृहदारण्यकोपनिषदि
18. संयोगसञ्ज्ञा भवति—
 (1) अचाम् (2) हलाम्
 (3) हल्व्यवधानरहितानाम् अचाम् (4) अज्व्यवधानरहितानां हलाम्

19. 'दानीयो विप्रः' प्रयोगस्यास्य रेखाङ्किते पदे प्रत्ययो विहितः—
 (1) कर्त्रर्थे (2) कर्मार्थे
 (3) करणार्थे (4) सम्प्रदानार्थे
20. नित्यसमासोऽत्र वर्तते—
 (1) भूतपूर्वः (2) अनुरूपम्
 (3) कृष्णश्रितः (4) भूतबलिः
21. 'मोक्षे इच्छास्ति' वाक्येऽस्मिन् आधरो विद्यते—
 (1) औपश्लेषिकः (2) वैषयिकः
 (3) अभिव्यापकः (4) अभिव्याप्तः
22. अनभिहिते कर्मणि विभक्तिर्भवति—
 (1) द्वितीया (2) प्रथमा
 (3) प्रथमाद्वितीये (4) तृतीया
23. 'अधिहरि' इत्यस्य विग्रहवाक्यं सम्भवति—
 (1) हरौ इति (2) हरौ
 (3) पूर्वोक्तं विकल्पद्वयमपि (4) पूर्वोक्तेषु विकल्पेषु न किमपि
24. शब्दस्वरूपस्य अस्य प्रातिपदिकसञ्ज्ञा न सम्भवति—
 (1) लिखति (2) कर्तुं
 (3) पाणिपाद (4) दाक्षि
25. 'बहु' शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे रूपं सम्भवति—
 (1) बहुः (2) बह्वी
 (3) उभयमपि (4) नैतेषु किमपि
26. 'तद् यत्र उभे भावप्रधाने भवतः' अत्र अधोरेखाङ्कितेन पदेन परामृश्यते—
 (1) भावः (2) सत्त्वम्
 (3) भावसत्त्वे (4) नामाख्याते
27. 'न निर्बद्धा उपसर्गा अर्थान्निराहुः' सिद्धान्तोऽयम् उपसर्गाणां .... कथयति—
 (1) वाचकत्वम् (2) द्योतकत्वम्
 (3) द्योतकत्ववाचकत्वे (4) पूर्वनिपातत्वम्

28. निरुक्ते उल्लिखितेषु चतुर्षु पदप्रकारेषु शब्दशः अस्य परिगणनं न विद्यते—
 (1) उपसर्गस्य (2) निपातस्य
 (3) अव्ययस्य (4) आख्यातस्य
29. 'इन्द्रियनित्यं वचनम्' सिद्धान्तोऽयं वर्तते—
 (1) औदुम्बरायणस्य (2) शाकटायनस्य
 (3) गार्ग्यस्य (4) यास्कस्य
30. निरुक्तानुसारं हिरण्यस्य निर्वचनसम्बद्धं वाक्यं नास्ति—
 (1) ह्यित आयम्यमानम् (2) हितरमणं भवति
 (3) हन्यते अस्मै (4) हर्यतेर्वा प्रेप्साकर्मणः
31. सम्मोदन्तेऽस्मिन् भूतानि...इति किम्?
 (1) मोदकम् (2) समुद्रम्
 (3) मेघः (4) मदः
32. आदित्यः कस्मात्?
 (1) आदत्ते सारम् (2) आदत्ते प्रकाशम्
 (3) आदत्ते किरणम् (4) आदत्ते रसान्
33. 'नदीभिश्च' इति सूत्रेण समासो भवति—
 (1) द्विगुः (2) समाहारद्वन्द्वः
 (3) अव्ययीभावः (4) बहुव्रीहिः
34. 'नैकधा' पदे समासो विद्यते—
 (1) सुप्सुपा समासः (2) अव्ययीभावः
 (3) नञ् (4) नैतेषु कश्चित्
35. 'माता च पिता च' इत्यस्य समस्तरूपं भविष्यति—
 (1) मातृपितरौ (2) मातापितरौ
 (3) पितरौ (4) पूर्वोक्तं सर्वम्
36. द्वन्द्वसमासस्य उदाहरणमस्ति—
 (1) पाणिपादम् (2) नीलोत्पलम्
 (3) वृक्षमूलम् (4) विद्याधनम्

37. अधोलिखितेषु कस्मिन् वाक्ये सम्प्रदानम् अविवक्षितम् अस्ति—
 (1) माणवकं धर्मं ब्रूते (2) शतं जयति देवदत्तः
 (3) देवदत्तं शतं मुष्णाति (4) ग्राममजां नयति
38. 'आचार्यानी' पदस्य अर्थः अस्ति—
 (1) आचार्यस्य पत्नी (2) या स्वयम् अध्यापयति
 (3) उभयमपि (4) नैतेषु किमपि
39. निगरणचलनार्थेभ्यः धातुभ्यः भवति—
 (1) आत्मनेपदम् (2) परस्मैपदम्
 (3) उभयपदम् (4) नैतेषु किमपि
40. 'नारी' इत्यस्य शब्दस्य प्रकृतिप्रत्ययविभागः अस्ति—
 (1) नृ+ङीन् (2) नर+ङीन्
 (3) उपर्युक्तौ उभावपि (4) नैतेषु कश्चित्
41. अधोलिखितेषु कस्मिन् प्रयत्ने गलबिलस्य संकोचो भवति?
 (1) विवारे (2) संवारे
 (3) संवृते (4) विवृते
42. अधोलिखितेषु कतमः खण्ड्यस्वनिमः?
 (1) दीर्घत्वम् (2) अकारः
 (3) उदात्तता (4) नैतेषु कश्चित्
43. 'श्वेतो धावति' इत्यत्र लक्षणा कस्मिन् पदे अस्ति?
 (1) श्वेतः (2) धावति
 (3) उभयत्र (4) न कस्मिन्नपि पदे
44. 'प्रवीण' इति शब्दः उदाहरणमस्ति—
 (1) अर्थसंकोचस्य (2) अर्थादेशस्य
 (3) अर्थविस्तारस्य (4) अर्थापकर्षस्य
45. भाषायाः मूलस्वरूपमस्ति—
 (1) लिखितम् (2) मौखिकम्
 (3) लिखितं मौखिकञ्च (4) संकेतात्मकम्

46. 'सर्वोपसर्जनः भवति—
 (1) अव्ययीभावः (2) बहुव्रीहिः
 (3) तत्पुरुषः (4) कर्मधारयः
47. सांख्यमते सत्कार्यवादस्य साधकः तर्कः नास्ति—
 (1) सदकरणात् (2) उपादानग्रहणात्
 (3) सर्वसम्भवाभावात् (4) कारणभावात्
48. पञ्चमहाभूतेषु परिगणितं नास्ति—
 (1) आकाशः (2) जलम्
 (3) तेजः (4) मूर्तम्
49. सांख्यमतानुसारं 'महत्' अस्ति—
 (1) प्रकृतिः (2) विकृतिः
 (3) प्रकृतिविकृतिः (4) न प्रकृतिः न विकृतिः
50. वेदान्तसारनाम्नः प्रकरणग्रन्थस्य विषयोऽस्ति—
 (1) ब्रह्म (2) जीवः
 (3) जीवब्रह्मैक्यम् (4) सृष्टिः
51. शमादिषट्कसम्पत्तौ नास्ति—
 (1) उपरतिः (2) श्रद्धा
 (3) समाधानम् (4) वैराग्यम्
52. अज्ञानस्य शक्तिरस्ति—
 (1) आवरणम् (2) विक्षेपः
 (3) उक्तद्वयम् (4) एतेषु न कोऽपि विकल्पः समीचीनः
53. अद्वैतवेदान्तिनामीश्वरो वर्तते—
 (1) पारमार्थिकसत्ता (2) व्यावहारिकसत्ता
 (3) प्रातिभासिकसत्ता (4) उक्तेषु न कोऽपि विकल्पः साधुः
54. वेदान्तसारानुसारं कोशसंख्या—
 (1) 3 (2) 5
 (3) 4 (4) 6

55. 'कार्यानुकृतान्वयव्यतिरेकि कारणम्' इत्यस्मिन् कारणलक्षणे नैयायिकैः प्रदर्शितो दोषोऽस्ति-

(1) अतिव्याप्तिः	(2) अव्याप्तिः
(3) अनवस्था	(4) असम्भवः

56. निर्विकल्पकज्ञानमस्ति-

(1) नामजात्यादियोजनासहितं ज्ञानम्	(2) नामजात्यादियोजनाविहीनं ज्ञानम्
(3) व्याप्तिज्ञानजन्यज्ञानम्	(4) विपर्ययज्ञानम्

57. "गगनारविन्दं सुरभि अरविन्दत्वात् सरोजारविन्दवत्" इत्यनुमाने कः हेत्वाभासः?

(1) आश्रयासिद्धः	(2) विरुद्धः
(3) साधारणानैकान्तिकः	(4) प्रकरणसमः

58. प्रयोजनेच्छाजनितक्रिया-विषयव्यापारः-

(1) शाब्दीभावना	(2) आर्थीभावना
(3) नियमः	(4) अधिकारः

59. अर्थवादस्य प्रकारविशेषः नास्ति-

(1) गुणवादः	(2) भूतार्थवादः
(3) अनुवादः	(4) परिसंख्या

60. रघुवंशस्य मङ्गलाचरणे स्तुतिरस्ति-

(1) रघोः	(2) रामस्य
(3) वागर्थयोः	(4) पार्वतीपरमेश्वरयोः

61. दुष्यन्तः नायकः अस्ति-

(1) धीरोदात्तः	(2) धीरोद्धतः
(3) धीरप्रशान्तः	(4) धीरललितः

62. बुद्धचरितमहाकाव्यस्य अङ्गी रसः अस्ति-

(1) वीररसः	(2) शृङ्गाररसः
(3) शान्तरसः	(4) अद्भुतरसः

63. यस्याः सेवार्थं दिलीपः वशिष्ठेन आदिष्टः तस्याः गोः अभिधानं किम्?

(1) कामधेनुः	(2) नन्दिनी
(3) माया	(4) कल्पा

64. 'उपमा कालिदासस्य भारवेरर्थगौरवम्।
'दण्डिनः पदलालित्यं...सन्ति त्रयो गुणाः'॥ इत्यत्र
रिक्तस्थानम् अधोलिखितेन उपयुक्तत्वेन विकल्पेन पूरयत—
(1) माघे (2) बाणे
(3) हर्षे (4) भासे
65. कुमारसम्भवस्य समारम्भो भवति—
(1) शंकरस्तवनेन (2) पार्वतीपरमेश्वरयोः स्तवनेन
(3) हिमालयवर्णनेन (4) कुमारवर्णनेन
66. कादम्बरीकथानुसारं शूद्रकः स्वपूर्वजन्मनि आसीत्—
(1) तारापीडः (2) चन्द्रापीडः
(3) पुण्डरीकः (4) वैशम्पायनः
67. हर्षचरितानुसारं हर्षस्य पितुः नाम आसीत्—
(1) पुण्यभूतिः (2) यशोवर्धनः
(3) प्रभाकरवर्धनः (4) राजवर्धनः
68. स्वप्नवासवदत्ते नाटके स्वप्नसन्दर्शनस्य घटना घटिता—
(1) तृतीयेऽङ्के (2) चतुर्थेऽङ्के
(3) पञ्चमेऽङ्के (4) षष्ठेऽङ्के
69. नैषधीयचरितस्य नायिका वास्तव्या अस्ति—
(1) निषधस्य (2) विदर्भस्य
(3) मालवदेशस्य (4) कलिङ्गस्य
70. रत्नावलीनाटिकायां प्रधाननायिका अस्ति—
(1) वासवदत्ता (2) पद्मावती
(3) सागरिका (4) सुसंगता
71. वेणीसंहारे दुर्योधनस्य पत्न्याः नाम वर्तते—
(1) दुःशला (2) यशोमती
(3) तारावती (4) भानुमती
72. मृच्छकटिके सन्धिच्छेदस्य घटना प्राप्यते—
(1) द्वितीयाङ्के (2) तृतीयाङ्के
(3) चतुर्थाङ्के (4) पञ्चमाङ्के

73. शृङ्गाररसे का वृत्तिः मुख्यतया आलम्ब्यते?
 (1) कैशिकी (2) सान्त्वती
 (3) आरभटी (4) भारती
74. रामायणे काण्डानि सन्ति—
 (1) पञ्च (2) सप्त
 (3) अष्ट (4) नव
75. महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि श्रीमद्भगवद्गीता अस्ति?
 (1) अनुशासनपर्वणि (2) भीष्मपर्वणि
 (3) आदिपर्वणि (4) उद्योगपर्वणि
76. पुराणानां पञ्चलक्षणेषु अस्ति—
 (1) वंशानुचरितम् (2) मन्वन्तराणि
 (3) सर्गः (4) उक्तानि त्रीण्येव
77. साहित्यदर्पणानुसारं चतुर्वर्गफलप्राप्तिः काव्यस्यास्ति—
 (1) हेतुः (2) शक्तिः
 (3) फलम् (4) उक्तत्रितयमेव
78. "न हि प्राणिमन्तो देशा इति वक्तव्ये शौर्यादिमन्तो देशा इति केनाप्युच्यते" इति युक्तिः विश्वनाथेन मम्मटकृतकाव्यस्वरूपस्य अधोलिखितं घटकपदं निरसितुमुपस्थापिता—
 (1) शब्दार्थौ (2) अदोषौ
 (3) सगुणौ (4) अनलङ्कृती
79. अनेकार्थस्य शब्दस्य सन्निधाने एव व्यञ्जना सम्भवति—
 (1) आर्थौ (2) अभिधाश्रया शाब्दी
 (3) लक्षणाश्रया शाब्दी (4) उक्ताः सर्वविधा एव
80. साहित्यदर्पणानुसारं सात्विकभावाः भवन्ति—
 (1) विभावरूपाः (2) अनुभावरूपाः
 (3) सञ्चारिभावरूपाः (4) स्थायिभावरूपाः
81. 'काव्यज्ञशिक्षयाभ्यासः' इत्यत्र 'काव्यज्ञ' इत्यनेन मम्मटस्याभिप्रेतोऽस्ति—
 (1) काव्यस्य कर्ता (2) काव्यस्य विचारकः
 (3) काव्यस्य नायकः (4) काव्यस्य कर्ता विचारकश्च

82. मम्मटानुसारं अवरकाव्यं भवति—
 (1) लक्ष्यार्थरहितम् (2) वाच्यार्थरहितम्
 (3) तात्पर्यार्थरहितम् (4) स्फुटप्रतीयमानरहितम्
83. अधोलिखितेषु शब्दालङ्कारोऽस्ति—
 (1) दृष्टान्तः (2) निदर्शना
 (3) वक्रोक्तिः (4) रूपकम्
84. अनुप्रासालङ्काराय अनिवार्यमस्ति—
 (1) स्वरवर्णसाम्यम् (2) व्यञ्जनवर्णसाम्यम्
 (3) स्वरव्यञ्जनवर्ण-साम्यम् (4) अन्वयसाम्यम्
85. 'समस्तदस्तुविषयम्' रूपकं भवति—
 (1) निरङ्गम् (2) साङ्गम्
 (3) एकदेशविवर्ति (4) उक्तेषु न किमपि
86. दृष्टान्तालङ्कारमालक्ष्य अधस्ताद् लिखितेषु कथनेषु अन्यतमत् असत्यं कथनं चीयताम्—
 (1) अत्र साधारणधर्मादीनां प्रतिबिम्बनं भवति
 (2) अत्र सामान्यं सामान्येन विरुद्धधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (3) अत्र विशेषो विशेषेण साधारणधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (4) उक्तेषु किमपि कथनं सत्यं नास्ति।
87. 'गौरिव गवयः' इत्यत्र अर्थालङ्कारोऽस्ति—
 (1) उपमा (2) उत्प्रेक्षा
 (3) निदर्शना (4) न कोऽपि
88. "न्यक्कारो ह्ययमेव मे यदरयः" इत्यास्मिन् पद्यांशे कीदृशो विधेयाविमर्श-दोषोऽस्ति?
 (1) पदगतः (2) पदांशगतः
 (3) वाक्यगतः (4) रसगतः
89. विश्वनाथानुसारं 'कर्मणि कुशलः' इत्यस्मिन् वाक्ये 'कुशल' इत्यत्र लक्षणां स्वीकरोति—
 (1) मम्मटः (2) विश्वनाथः
 (3) आनन्दवर्धनः (4) भोजः
90. 'रसतामेति रत्यादिः ... सचेतसाम्' इत्यत्र रिक्तस्थाने स्यात् —
 (1) विभावः (2) अनुभावः
 (3) सञ्चारिभावः (4) स्थायी भावः

91. दृश्यकाव्यं रूपकमिति कथ्यते, यतस्तत्र—
 (1) रामादिस्वरूपस्य आरोपो भवति। (2) अवस्थानुकृतिर्भवति।
 (3) रूपकालङ्कारस्य प्रचुरप्रयोगो भवति। (4) उक्तं सर्वमेव भवति।
92. नाटके निर्वहणसन्धौ अधोलिखितो रसः कविना कार्यः—
 (1) शृङ्गारः (2) वीरः
 (3) अद्भुतः (4) यः कोऽपि
93. 'अत्यन्तं विशकलितयोः सादृश्यातिशयमहिम्ना भेदप्रतीतिस्थगनमात्रम् अस्ति—
 (1) आरोपः (2) अध्यवसानम्
 (3) उपाधिः (4) उपचारः
94. शब्दस्य अधोलिखितायां वृत्तौ विरतायामेव अभिधाश्रया व्यञ्जना भवति—
 (1) अभिधायाम् (2) लक्षणायाम्
 (3) व्यञ्जनायाम् (4) उक्तासु तिसृषु एव
95. 'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' इत्युक्तमस्ति—
 (1) विश्वनाथेन (2) मम्मटेन
 (3) कुन्तकेन (4) भोजेन
96. 'अखण्डस्वप्रकाशानन्दचिन्मयः...रसः' इत्यत्र 'मयट्' प्रत्ययः अस्ति—
 (1) विकारार्थे (2) प्राचुर्यार्थे
 (3) स्वरूपार्थे (4) उक्तेषु न कस्मिन्नपि
97. पाणिनिमतानुसारं उपधायाः लक्षणमस्ति—
 (1) क्तक्तवत् (2) अलोऽन्त्यात् पूर्वम्
 (3) अलोऽन्त्यः (4) सुप्तिङन्तम्
98. 'परस्सन्निकर्षः' कथ्यते
 (1) संयोगः (2) संहिता
 (3) सवर्णः (4) सर्वनामस्थानम्
99. परामर्शजन्यं ज्ञानम्—
 (1) उपमितिः (2) शक्तिः
 (3) तर्कः (4) अनुमितिः

100. नियतोपस्थितिकः भवति—

(1) लिङ्गमात्रम्

(2) परिमाणम्

(3) वचनमात्रम्

(4) प्रातिपदिकार्थः

Total No. of Printed Pages : 13

(DO NOT OPEN THIS QUESTION BOOKLET BEFORE TIME OR UNTIL YOU
ARE ASKED TO DO SO)

B

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018

SET-Y

SUBJECT : Sanskrit

Sr. No. **100190**

Time : 1¼ Hours

Max. Marks : 100

Total Questions : 100

Roll No. (in figures) _____ (in words) _____

Name _____ Father's Name _____

Mother's Name _____ Date of Examination _____

_____
(Signature of the Candidate)

_____
(Signature of the Invigilator)

**CANDIDATES MUST READ THE FOLLOWING INFORMATION/INSTRUCTIONS BEFORE
STARTING THE QUESTION PAPER.**

- 1. All questions are compulsory.**
- The candidates **must return** the question booklet as well as OMR Answer-Sheet to the Invigilator concerned before leaving the Examination Hall, failing which a case of use of unfair-means / misbehaviour will be registered against him / her, in addition to lodging of an FIR with the police. Further the answer-sheet of such a candidate will not be evaluated.
- Keeping in view the transparency of the examination system, carbonless OMR Sheet is provided to the candidate so that a copy of OMR Sheet may be kept by the candidate.
- Question Booklet along with answer key of all the A, B, C & D code will be got uploaded on the university website after the conduct of Entrance Examination. In case there is any discrepancy in the Question Booklet/Answer Key, the same may be brought to the notice of the Controller of Examination in writing/through E.Mail within 24 hours of uploading the same on the University Website. Thereafter, no complaint in any case, will be considered.
- The candidate **must not** do any rough work or writing in the OMR Answer-Sheet. Rough work, if any, may be done in the question booklet itself. Answers **must not** be ticked in the question booklet.
- There will be no negative marking. Each correct answer will be awarded one full mark. Cutting, erasing, overwriting and more than one answer in OMR Answer-Sheet will be treated as incorrect answer.**
- Use only **Black** or **Blue Ball Point Pen** of good quality in the OMR Answer-Sheet.
- Before answering the questions, the candidates should ensure that they have been supplied correct and complete booklet. Complaints, if any, regarding misprinting etc. will not be entertained 30 minutes after starting of the examination.**

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018/(Sanskrit)(SET-Y)/(B)

1. वेणीसंहारे दुर्योधनस्य पत्न्याः नाम वर्तते--

(1) दुःशला	(2) यशोमती
(3) तारावती	(4) भानुमती
2. मृच्छकटिके सन्धिच्छेदस्य घटना प्राप्यते--

(1) द्वितीयाङ्के	(2) तृतीयाङ्के
(3) चतुर्थाङ्के	(4) पञ्चमाङ्के
3. शृङ्गाररसे का वृत्तिः मुख्यतया आलम्ब्यते?

(1) कैशिकी	(2) सात्वती
(3) आरभटी	(4) भारती
4. रामायणे काण्डानि सन्ति--

(1) पञ्च	(2) सप्त
(3) अष्ट	(4) नव
5. महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि श्रीमद्भगवद्गीता अस्ति?

(1) अनुशासनपर्वणि	(2) भीष्मपर्वणि
(3) आदिपर्वणि	(4) उद्योगपर्वणि
6. पुराणानां पञ्चलक्षणेषु अस्ति--

(1) वंशानुचरितम्	(2) मन्वन्तराणि
(3) सर्गः	(4) उक्तानि त्रीण्येव
7. साहित्यदर्पणानुसारं चतुर्वर्गफलप्राप्तिः काव्यस्यास्ति--

(1) हेतुः	(2) शक्तिः
(3) फलम्	(4) उक्तत्रितयमेव
8. "न हि प्राणिमन्तो देशा इति वक्तव्ये शौर्यादिमन्तो देशा इति केनाप्युच्यते" इति युक्तिः विश्वनाथेन मम्मटकृतकाव्यस्वरूपस्य अधोलिखितं घटकपदं निरसितुमुपस्थापिता--

(1) शब्दार्थौ	(2) अदोषौ
(3) सगुणौ	(4) अनलङ्कृती
9. अनेकार्थस्य शब्दस्य सन्निधाने एव व्यञ्जना सम्भवति--

(1) आर्थौ	(2) अभिधाश्रया शाब्दी
(3) लक्षणाश्रया शाब्दी	(4) उक्ताः सर्वविधा एव

10. साहित्यदर्पणानुसारं सात्विकभावाः भवन्ति—

(1) विभावरूपाः	(2) अनुभावरूपाः
(3) सञ्चारिभावरूपाः	(4) स्थायिभावरूपाः

11. शमादिषट्कसम्पत्तौ नास्ति—

(1) उपरतिः	(2) श्रद्धा
(3) समाधानम्	(4) वैराग्यम्

12. अज्ञानस्य शक्तिरस्ति—

(1) आवरणम्	(2) विक्षेपः
(3) उक्तद्वयम्	(4) एतेषु न कोऽपि विकल्पः समीचीनः

13. अद्वैतवेदान्तिनामीश्वरो वर्तते—

(1) पारमार्थिकसत्ता	(2) व्यावहारिकसत्ता
(3) प्रातिभासिकसत्ता	(4) उक्तेषु न कोऽपि विकल्पः साधुः

14. वेदान्तसारानुसारं कोशसंख्या—

(1) 3	(2) 5
(3) 4	(4) 6

15. 'कार्यानुकृतान्वयव्यतिरेकि कारणम्' इत्यस्मिन् कारणलक्षणे नैयायिकैः प्रदर्शितो दोषोऽस्ति—

(1) अतिव्याप्तिः	(2) अव्याप्तिः
(3) अनवस्था	(4) असम्भवः

16. निर्विकल्पकज्ञानमस्ति—

(1) नामजात्यादियोजनासहितं ज्ञानम्	(2) नामजात्यादियोजनाविहीनं ज्ञानम्
(3) व्याप्तिज्ञानजन्यज्ञानम्	(4) विपर्ययज्ञानम्

17. "गगनारविन्दं सुरभि अरविन्दत्वात् सरोजारविन्दवत्" इत्यनुमाने कः हेत्वाभासः?

(1) आश्रयासिद्धः	(2) विरुद्धः
(3) साधारणानैकान्तिकः	(4) प्रकरणसमः

18. प्रयोजनेच्छाजनितक्रिया-विषयव्यापारः—

(1) शाब्दीभावना	(2) आर्थीभावना
(3) नियमः	(4) अधिकारः

19. अर्थवादस्य प्रकारविशेषः नास्ति—
 (1) गुणवादः (2) भूतार्थवादः
 (3) अनुवादः (4) परिसंख्या
20. रघुवंशस्य मङ्गलाचरणे स्तुतिरस्ति—
 (1) रघोः (2) रामस्य
 (3) वागर्थयोः (4) पार्वतीपरमेश्वरयोः
21. सम्मोदन्तेऽस्मिन् भूतानि...इति किम्?
 (1) मोदकम् (2) समुद्रम्
 (3) मेघः (4) मदः
22. आदित्यः कस्मात्?
 (1) आदत्ते सारम् (2) आदत्ते प्रकाशम्
 (3) आदत्ते किरणम् (4) आदत्ते रसान्
23. 'नदीभिश्च' इति सूत्रेण समासो भवति—
 (1) द्विगुः (2) समाहारद्वन्द्वः
 (3) अव्ययीभावः (4) बहुव्रीहिः
24. 'नैकधा' पदे समासो विद्यते—
 (1) सुप्सुपा समासः (2) अव्ययीभावः
 (3) नञ् (4) नैतेषु कश्चित्
25. 'माता च पिता च' इत्यस्य समस्तरूप भविष्यति—
 (1) मातृपितरौ (2) मातापितरौ
 (3) पितरौ (4) पूर्वोक्तं सर्वम्
26. द्वन्द्वसमासस्य उदाहरणमस्ति—
 (1) पाणिपादम् (2) नीलोत्पलम्
 (3) वृक्षमूलम् (4) विद्याधनम्
27. अधोलिखितेषु कस्मिन् वाक्ये सम्प्रदानम् अविवक्षितम् अस्ति—
 (1) माणवकं धर्मं ब्रूते (2) शतं जयति देवदत्तः
 (3) देवदत्तं शतं मुष्णाति (4) ग्राममजां नयति

28. 'आचार्यानी' पदस्य अर्थः अस्ति—
 (1) आचार्यस्य पत्नी (2) या स्वयम् अध्यापयति
 (3) उभयमपि (4) नैतेषु किमपि
29. निगरणचलनार्थेभ्यः धातुभ्यः भवति—
 (1) आत्मनेपदम् (2) परस्मैपदम्
 (3) उभयपदम् (4) नैतेषु किमपि
30. 'नारी' इत्यस्य शब्दस्य प्रकृतिप्रत्ययविभागः अस्ति—
 (1) नृ+डीन् (2) नर+डीन्
 (3) उपर्युक्तौ उभावपि (4) नैतेषु कश्चित्
31. पृथिवीसूक्तस्य ऋषिरस्ति—
 (1) भारद्वाजः (2) अथर्वा
 (3) विश्वामित्रः (4) घोरः
32. यास्कानुसारं 'पुरुष'शब्दस्य निर्वचनं वर्तते—
 (1) पुरिषादः (2) पुरिशायः
 (3) पूर्यतेर्वा (4) उक्तं त्रयमेव
33. संस्कृतम् अस्ति—
 (1) चीनीपरिवारस्य भाषा (2) भारोपीयपरिवारस्य भाषा
 (3) नैतेषु कश्चित् (4) द्रविडपरिवारस्य भाषा
34. निरुक्तस्य व्याख्यातव्यो ग्रन्थः विद्यते—
 (1) निघण्टुः (2) ऐन्द्रव्याकरणम्
 (3) ऋक्-प्रातिशाख्यम् (4) वैदिकसंहिताः
35. 'रसो वै सः। रसं ह्येवायं लब्ध्वाऽऽनन्दी भवति' वचनमिदं मूलतः कस्मिन् ग्रन्थे पठितम्—
 (1) साहित्यदर्पणे (2) अथर्ववेदे
 (3) तैत्तिरीयोपनिषदि (4) काव्यप्रकाशे
36. ऋग्वेदस्य प्रथमः भाष्यकारः अस्ति—
 (1) सायणः (2) स्कन्दस्वामी
 (3) महीधरः (4) वेंकटमाधवः

37. जनकेन सह याज्ञवल्क्यस्य ज्ञानचर्चा प्राप्यते—
 (1) छान्दोग्योपनिषदि (2) कठोपनिषदि
 (3) केनोपनिषदि (4) बृहदारण्यकोपनिषदि
38. संयोगसञ्ज्ञा भवति—
 (1) अचाम् (2) हलाम्
 (3) हल्व्यवधानरहितानाम् अचाम् (4) अज्व्यवधानरहितानां हलाम्
39. 'दानीयो विप्रः' प्रयोगस्यास्य रेखाङ्किते पदे प्रत्ययो विहितः—
 (1) कर्त्रर्थे (2) कर्मार्थे
 (3) करणार्थे (4) सम्प्रदानार्थे
40. नित्यसमासोऽत्र वर्तते—
 (1) भूतपूर्वः (2) अनुरूपम्
 (3) कृष्णश्रितः (4) भूतबलिः
41. दृश्यकाव्यं रूपकमिति कथ्यते, यतस्तत्र—
 (1) रामादिस्वरूपस्य आरोपो भवति। (2) अवस्थानुकृतिर्भवति।
 (3) रूपकालङ्कारस्य प्रचुरप्रयोगो भवति। (4) उक्तं सर्वमेव भवति।
42. नाटके निर्वहणसन्धौ अधोलिखितो रसः कविना कार्यः—
 (1) शृङ्गारः (2) वीरः
 (3) अद्भुतः (4) यः कोऽपि
43. 'अत्यन्तं विशकलितयोः सादृश्यातिशयमहिम्ना भेदप्रतीतिस्थगनमात्रम् अस्ति—
 (1) आरोपः (2) अध्यवसानम्
 (3) उपाधिः (4) उपचारः
44. शब्दस्य अधोलिखितायां वृत्तौ विरतायामेव अभिधाश्रया व्यञ्जना भवति—
 (1) अभिधायाम् (2) लक्षणायाम्
 (3) व्यञ्जनायाम् (4) उक्तासु तिसृषु एव
45. 'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' इत्युक्तमस्ति—
 (1) विश्वनाथेन (2) मम्मटेन
 (3) कुन्तकेन (4) भोजेन

46. 'अखण्डस्वप्रकाशानन्दचिन्मयः...रसः' इत्यत्र 'मयट्' प्रत्ययः अस्ति—
 (1) विकारार्थे (2) प्राचुर्यार्थे
 (3) स्वरूपार्थे (4) उक्तेषु न कस्मिन्नपि
47. पाणिनिमतानुसारं उपधायाः लक्षणमस्ति—
 (1) क्तक्तवतू (2) अलोऽन्त्यात् पूर्वम्
 (3) अलोऽन्त्यः (4) सुप्तिङन्तम्
48. 'परस्सन्निकर्षः' कथ्यते
 (1) संयोगः (2) संहिता
 (3) सवर्णः (4) सर्वनामस्थानम्
49. परामर्शजन्यं ज्ञानम्—
 (1) उपमितिः (2) शक्तिः
 (3) तर्कः (4) अनुमितिः
50. नियतोपस्थितिकः भवति—
 (1) लिङ्गमात्रम् (2) परिमाणम्
 (3) वचनमात्रम् (4) प्रातिपदिकार्थः
51. दुष्यन्तः नायकः अस्ति—
 (1) धीरोदात्तः (2) धीरोद्धतः
 (3) धीरप्रशान्तः (4) धीरललितः
52. बुद्धचरितमहाकाव्यस्य अङ्गी रसः अस्ति—
 (1) वीररसः (2) शृङ्गाररसः
 (3) शान्तरसः (4) अद्भुतरसः
53. यस्याः सेवार्थं दिलीपः वशिष्ठेन आदिष्टः तस्याः गोः अभिधानं किम्?
 (1) कामधेनुः (2) नन्दिनी
 (3) माया (4) कल्पा

54. 'उपमा कालिदासस्य भारवेरर्थगौरवम्।
'दण्डिनः पदलालित्यं...सन्ति त्रयो गुणाः'॥ इत्यत्र
रिक्तस्थानम् अधोलिखितेन उपयुक्ततमेन विकल्पेन पूरयत—
(1) माघे (2) बाणे
(3) हर्षे (4) भासे
55. कुमारसम्भवस्य समारम्भो भवति—
(1) शंकरस्तवनेन (2) पार्वतीपरमेश्वरयोः स्तवनेन
(3) हिमालयवर्णनेन (4) कुमारवर्णनेन
56. कादम्बरीकथानुसारं शूद्रकः स्वपूर्वजन्मनि आसीत्—
(1) तारापीडः (2) चन्द्रापीडः
(3) पुण्डरीकः (4) वैशम्पायनः
57. हर्षचरितानुसारं हर्षस्य पितुः नाम आसीत्—
(1) पुण्यभूतिः (2) यशोवर्धनः
(3) प्रभाकरवर्धनः (4) राजवर्धनः
58. स्वप्नवासवदत्ते नाटके स्वप्नसन्दर्शनस्य घटना घटिता—
(1) तृतीयेऽङ्के (2) चतुर्थेऽङ्के
(3) पञ्चमेऽङ्के (4) षष्ठेऽङ्के
59. नैषधीयचरितस्य नायिका वास्तव्या अस्ति—
(1) निषधस्य (2) विदर्भस्य
(3) मालवदेशस्य (4) कलिङ्गस्य
60. रत्नावलीनाटिकायां प्रधाननायिका अस्ति—
(1) वासवदत्ता (2) पद्मावती
(3) सागरिका (4) सुसंगता
61. 'काव्यज्ञशिक्षयाभ्यासः' इत्यत्र 'काव्यज्ञ' इत्यनेन मम्मटस्याभिप्रेतोऽस्ति—
(1) काव्यस्य कर्ता (2) काव्यस्य विचारकः
(3) काव्यस्य नायकः (4) काव्यस्य कर्ता विचारकश्च
62. मम्मटानुसारं अवरकाव्यं भवति—
(1) लक्ष्यार्थरहितम् (2) वाच्यार्थरहितम्
(3) तात्पर्यार्थरहितम् (4) स्फुटप्रतीयमानरहितम्

63. अधोलिखितेषु शब्दालङ्कारोऽस्ति—
 (1) दृष्टान्तः (2) निदर्शना
 (3) वक्रोक्तिः (4) रूपकम्
64. अनुप्रासालङ्काराय अनिवार्यमस्ति—
 (1) स्वरवर्णसाम्यम् (2) व्यञ्जनवर्णसाम्यम्
 (3) स्वरव्यञ्जनवर्ण-साम्यम् (4) अन्वयसाम्यम्
65. 'समस्तवस्तुविषयम्' रूपकं भवति—
 (1) निरङ्गम् (2) साङ्गम्
 (3) एकदेशविवर्ति (4) उक्तेषु न किमपि
66. दृष्टान्तालङ्कारमालक्ष्य अधस्ताद् लिखितेषु कथनेषु अन्यतमत् असत्यं कथनं चीयताम्—
 (1) अत्र साधारणधर्मादीनां प्रतिबिम्बनं भवति
 (2) अत्र सामान्यं सामान्येन विरुद्धधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (3) अत्र विशेषो विशेषेण साधारणधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (4) उक्तेषु किमपि कथनं सत्यं नास्ति।
67. 'गौरिव गवयः' इत्यत्र अर्थालङ्कारोऽस्ति—
 (1) उपमा (2) उत्प्रेक्षा
 (3) निदर्शना (4) न कोऽपि
68. "न्यक्कारो ह्ययमेव मे यदरयः" इत्यस्मिन् पद्यांशे कीदृशो विधेयाविमर्श-दोषोऽस्ति?
 (1) पदगतः (2) पदांशगतः
 (3) वाक्यगतः (4) रसगतः
69. विश्वनाथानुसारं 'कर्मणि कुशलः' इत्यस्मिन् वाक्ये 'कुशल' इत्यत्र लक्षणां स्वीकरोति—
 (1) मम्मटः (2) विश्वनाथः
 (3) आनन्दवर्धनः (4) भोजः
70. 'रसतामेति रत्यादिः ... सचेतसाम्' इत्यत्र रिक्तस्थाने स्यात् —
 (1) विभावः (2) अनुभावः
 (3) सञ्चारिभावः (4) स्थायी भावः
71. अधोलिखितेषु कस्मिन् प्रयत्ने गलबिलस्य संकोचो भवति?
 (1) विवारे (2) संवारे
 (3) संवृते (4) विवृते

72. अधोलिखितेषु कतमः खण्ड्यस्वनिमः?
 (1) दीर्घत्वम् (2) अकारः
 (3) उदात्ता (4) नैतेषु कश्चित्
73. 'श्वेतो धावति' इत्यत्र लक्षणा कस्मिन् पदे अस्ति?
 (1) श्वेतः (2) धावति
 (3) उभयत्र (4) न कस्मिन्नपि पदे
74. 'प्रवीण' इति शब्दः उदाहरणमस्ति—
 (1) अर्थसंकोचस्य (2) अर्थदेशस्य
 (3) अर्थविस्तारस्य (4) अर्थापकर्षस्य
75. भाषायाः मूलस्वरूपमस्ति—
 (1) लिखितम् (2) मौखिकम्
 (3) लिखितं मौखिकञ्च (4) संकेतात्मकम्
76. 'सर्वोपसर्जनः भवति—
 (1) अव्ययीभावः (2) बहुव्रीहिः
 (3) तत्पुरुषः (4) कर्मधारयः
77. सांख्यमते सत्कार्यवादस्य साधकः तर्कः नास्ति—
 (1) सदकरणात् (2) उपादानग्रहणात्
 (3) सर्वसम्भवाभावात् (4) कारणभावात्
78. पञ्चमहाभूतेषु परिगणितं नास्ति—
 (1) आकाशः (2) जलम्
 (3) तेजः (4) मूर्तम्
79. सांख्यमतानुसारं 'महत्' अस्ति—
 (1) प्रकृतिः (2) विकृतिः
 (3) प्रकृतिविकृतिः (4) न प्रकृतिः न विकृतिः
80. वेदान्तसारनाम्नः प्रकरणग्रन्थस्य विषयोऽस्ति—
 (1) ब्रह्म (2) जीवः
 (3) जीवब्रह्मैक्यम् (4) सृष्टिः

81. 'मोक्षे इच्छास्ति' वाक्येऽस्मिन् आधरो विद्यते--
 (1) औपश्लेषिकः (2) वैषयिकः
 (3) अभिव्यापकः (4) अभिव्याप्तः
82. अनभिहिते कर्मणि विभक्तिर्भवति--
 (1) द्वितीया (2) प्रथमा
 (3) प्रथमाद्वितीये (4) तृतीया
83. 'अधिहरि' इत्यस्य विग्रहवाक्यं सम्भवति--
 (1) हरौ इति (2) हरौ
 (3) पूर्वोक्तं विकल्पद्वयमपि (4) पूर्वोक्तेषु विकल्पेषु न किमपि
84. शब्दस्वरूपस्य अस्य प्रातिपदिकसञ्ज्ञा न सम्भवति--
 (1) लिखति (2) कर्तुं
 (3) पाणिपाद (4) दाक्षि
85. 'बहु' शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे रूपं सम्भवति--
 (1) बहुः (2) बह्वी
 (3) उभयमपि (4) नैतेषु किमपि
86. 'तद् यत्र उभे भावप्रधाने भवतः' अत्र अधोरेखाङ्कितेन पदेन परामृश्यते--
 (1) भावः (2) सत्त्वम्
 (3) भावसत्त्वे (4) नामाख्याते
87. 'न निर्बद्धा उपसर्गा अर्थान्निराहुः' सिद्धान्तोऽयम् उपसर्गाणां .... कथयति--
 (1) वाचकत्वम् (2) द्योतकत्वम्
 (3) द्योतकत्ववाचकत्वे (4) पूर्वनिपातत्वम्
88. निरुक्ते उल्लिखितेषु चतुर्षु पदप्रकारेषु शब्दशः अस्य परिगणनं न विद्यते--
 (1) उपसर्गस्य (2) निपातस्य
 (3) अव्ययस्य (4) आख्यातस्य
89. 'इन्द्रियनित्यं वचनम्' सिद्धान्तोऽयं वर्तते--
 (1) औदुम्बरायणस्य (2) शाकटायनस्य
 (3) गार्ग्यस्य (4) यास्कस्य

90. निरुक्तानुसारं हिरण्यस्य निर्वचनसम्बद्धं वाक्यं नास्ति—
 (1) हियत आयम्यमानम् (2) हितरमणं भवति
 (3) हन्यते अस्मै (4) हर्यतेर्वा प्रेप्साकर्मणः
91. अग्नेः स्थानम्?
 (1) पृथिवी (2) अन्तरिक्षम्
 (3) द्यौः (4) उक्तेषु न किमपि
92. पुरुषसूक्ते 'चक्षुषः' कस्य उत्पत्तिरुक्ता?
 (1) चन्द्रमसः (2) वायोः
 (3) इन्द्रस्य (4) सूर्यस्य
93. नासदीयसूक्तस्य ऋषिरस्ति—
 (1) नारायणः (2) प्रजापतिः परमेष्ठी
 (3) गृत्समदः (4) अत्रिः
94. 'दशतयी' इति शब्देन व्यपदिश्यते—
 (1) ऋग्वेदः (2) सामवेदः
 (3) यजुर्वेदः (4) अथर्ववेदः
95. विश्वामित्र-नदी-सूक्ते उक्तितीर्षुः विश्वामित्रः के द्वे नद्यौ तुष्टाव?
 (1) सरस्वती-दृषद्वत्यौ (2) गंगा-यमुने
 (3) विपाद्-शुतुद्री (4) सिन्धु-चर्मण्वत्थौ
96. अथर्ववेदेन सम्बद्धमस्ति—
 (1) कात्यायनश्रौतसूत्रम् (2) आश्वलायनश्रौतसूत्रम्
 (3) वैतानश्रौतसूत्रम् (4) जैमिनीयश्रौतसूत्रम्
97. कठोपनिषद् सम्बद्धा वर्तते—
 (1) ऋग्वेदेन (2) शुक्लयजुर्वेदेन
 (3) कृष्णयजुर्वेदेन (4) अथर्ववेदेन
98. कठोपनिषदनुसारं कः योगक्षेमात् प्रेयः वृणीते?
 (1) विद्वान् (2) मोक्षार्थी
 (3) मन्दः (4) धीरः

99. ज्योतिषशास्त्रमाश्रित्य ऋग्वेदस्य कालनिर्णयः केन पाश्चात्यविदुषा कृतः?

(1) मैक्समूलरः	(2) विण्टरनिजः
(3) जैकोबी	(4) लुई रेनु

100. "ईशा वास्यमिदं सर्वम्..." इति मन्त्रांशे 'ईशा' इत्यत्र प्रातिपदिकमस्ति--

(1) ईशा	(2) ईशु
(3) ईट्	(4) ईड्

Total No. of Printed Pages : 13

(DO NOT OPEN THIS QUESTION BOOKLET BEFORE TIME OR UNTIL YOU
ARE ASKED TO DO SO)

C

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018

SET-Y

SUBJECT : Sanskrit

100119

Sr. No. ....

Time : 1¼ Hours

Max. Marks : 100

Total Questions : 100

Roll No. (in figures) _____ (in words) _____

Name _____ Father's Name _____

Mother's Name _____ Date of Examination _____

_____
(Signature of the Candidate)

_____
(Signature of the Invigilator)

**CANDIDATES MUST READ THE FOLLOWING INFORMATION/INSTRUCTIONS BEFORE
STARTING THE QUESTION PAPER.**

- 1. All questions are compulsory.**
- The candidates **must return** the question booklet as well as OMR Answer-Sheet to the Invigilator concerned before leaving the Examination Hall, failing which a case of use of unfair-means / misbehaviour will be registered against him / her, in addition to lodging of an FIR with the police. Further the answer-sheet of such a candidate will not be evaluated.
- Keeping in view the transparency of the examination system, carbonless OMR Sheet is provided to the candidate so that a copy of OMR Sheet may be kept by the candidate.
- Question Booklet along with answer key of all the A, B, C & D code will be got uploaded on the university website after the conduct of Entrance Examination. In case there is any discrepancy in the Question Booklet/Answer Key, the same may be brought to the notice of the Controller of Examination in writing/through E.Mail within 24 hours of uploading the same on the University Website. Thereafter, no complaint in any case, will be considered.
- The candidate **must not** do any rough work or writing in the OMR Answer-Sheet. Rough work, if any, may be done in the question booklet itself. Answers **must not** be ticked in the question booklet.
- There will be no negative marking. Each correct answer will be awarded one full mark. Cutting, erasing, overwriting and more than one answer in OMR Answer-Sheet will be treated as incorrect answer.**
- Use only **Black or Blue Ball Point Pen** of good quality in the OMR Answer-Sheet.
- Before answering the questions, the candidates should ensure that they have been supplied correct and complete booklet. Complaints, if any, regarding misprinting etc. will not be entertained 30 minutes after starting of the examination.**

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018/(Sanskrit)(SET-Y)/(C)

1. अधोलिखितेषु कस्मिन् प्रयत्ने गलबिलस्य संकोचो भवति?

(1) विवारे	(2) संवारे
(3) संवृते	(4) विवृते
2. अधोलिखितेषु कतमः खण्ड्यस्वनिमः?

(1) दीर्घत्वम्	(2) अकारः
(3) उदात्तता	(4) नैतेषु कश्चित्
3. 'श्वेतो धावति' इत्यत्र लक्षणा कस्मिन् पदे अस्ति?

(1) श्वेतः	(2) धावति
(3) उभयत्र	(4) न कस्मिन्नपि पदे
4. 'प्रवीण' इति शब्दः उदाहरणमस्ति—

(1) अर्थसंकोचस्य	(2) अर्थदेशस्य
(3) अर्थविस्तारस्य	(4) अर्थापकर्षस्य
5. भाषायाः मूलस्वरूपमस्ति—

(1) लिखितम्	(2) मौखिकम्
(3) लिखितं मौखिकञ्च	(4) संकेतात्मकम्
6. 'सर्वोपसर्जनः भवति—

(1) अव्ययीभावः	(2) बहुव्रीहिः
(3) तत्पुरुषः	(4) कर्मधारयः
7. सांख्यमते सत्कार्यवादस्य साधकः तर्कः नास्ति—

(1) सदकरणात्	(2) उपादानग्रहणात्
(3) सर्वसम्भवाभावात्	(4) कारणभावात्
8. पञ्चमहाभूतेषु परिगणितं नास्ति—

(1) आकाशः	(2) जलम्
(3) तेजः	(4) मूर्तम्
9. सांख्यमतानुसारं 'महत्' अस्ति—

(1) प्रकृतिः	(2) विकृतिः
(3) प्रकृतिविकृतिः	(4) न प्रकृतिः न विकृतिः

10. वेदान्तसारनाम्नः प्रकरणग्रन्थस्य विषयोऽस्ति—
 (1) ब्रह्म (2) जीवः
 (3) जीवब्रह्मैक्यम् (4) सृष्टिः
11. 'मोक्षे इच्छास्ति' वाक्येऽस्मिन् आधरो विद्यते—
 (1) औपश्लेषिकः (2) वैषयिकः
 (3) अभिव्यापकः (4) अभिव्याप्तः
12. अनभिहिते कर्मणि विभक्तिर्भवति—
 (1) द्वितीया (2) प्रथमा
 (3) प्रथमाद्वितीये (4) तृतीया
13. 'अधिहरि' इत्यस्य विग्रहवाक्यं सम्भवति—
 (1) हरौ इति (2) हरौ
 (3) पूर्वोक्तं विकल्पद्वयमपि (4) पूर्वोक्तेषु विकल्पेषु न किमपि
14. शब्दस्वरूपस्य अस्य प्रातिपदिकसञ्ज्ञा न सम्भवति—
 (1) लिखति (2) कर्तुं
 (3) पाणिपाद (4) दाक्षि
15. 'बहु' शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे रूपं सम्भवति—
 (1) बहुः (2) बह्वी
 (3) उभयमपि (4) नैतेषु किमपि
16. 'तद् यत्र उभे भावप्रधाने भवतः' अत्र अधोरेखाङ्कितेन पदेन परामृश्यते—
 (1) भावः (2) सत्त्वम्
 (3) भावसत्त्वे (4) नामाख्याते
17. 'न निर्बद्धा उपसर्गा अर्थान्निराहुः' सिद्धान्तोऽयम् उपसर्गाणां .... कथयति—
 (1) वाचकत्वम् (2) द्योतकत्वम्
 (3) द्योतकत्ववाचकत्वे (4) पूर्वनिपातत्वम्
18. निरुक्ते उल्लिखितेषु चतुर्षु पदप्रकारेषु शब्दशः अस्य परिगणनं न विद्यते—
 (1) उपसर्गस्य (2) निपातस्य
 (3) अव्ययस्य (4) आख्यातस्य

19. 'इन्द्रियनित्यं वचनम्' सिद्धान्तोऽयं वर्तते—

(1) औदुम्बरायणस्य	(2) शाकटायनस्य
(3) गार्ग्यस्य	(4) यास्कस्य

20. निरुक्तानुसारं हिरण्यस्य निर्वचनसम्बद्धं वाक्यं नास्ति—

(1) ह्रियत आयम्यमानम्	(2) हितरमणं भवति
(3) हन्यते अस्मै	(4) हर्यतेर्वा प्रेप्साकर्मणः

21. अग्नेः स्थानम्?

(1) पृथिवी	(2) अन्तरिक्षम्
(3) द्यौः	(4) उक्तेषु न किमपि

22. पुरुषसूक्ते 'चक्षुषः' कस्य उत्पत्तिरुक्ता?

(1) चन्द्रमसः	(2) वायोः
(3) इन्द्रस्य	(4) सूर्यस्य

23. नासदीयसूक्तस्य ऋषिरस्ति—

(1) नारायणः	(2) प्रजापतिः परमेष्ठी
(3) गृत्समदः	(4) अत्रिः

24. 'दशतयी' इति शब्देन व्यपदिश्यते—

(1) ऋग्वेदः	(2) सामवेदः
(3) यजुर्वेदः	(4) अथर्ववेदः

25. विश्वामित्र-नदी-सूक्ते उक्तितीर्षुः विश्वामित्रः के द्वे नद्यौ तुष्टाव?

(1) सरस्वती-दृषद्वत्यौ	(2) गंगा-यमुने
(3) विपाट्-शुतुद्री	(4) सिन्धु-चर्मण्वत्यौ

26. अथर्ववेदेन सम्बद्धमस्ति—

(1) कात्यायनश्रौतसूत्रम्	(2) आश्वलायनश्रौतसूत्रम्
(3) वैतानश्रौतसूत्रम्	(4) जैमिनीयश्रौतसूत्रम्

27. कठोपनिषद् सम्बद्धा वर्तते—

(1) ऋग्वेदेन	(2) शुक्लयजुर्वेदेन
(3) कृष्णयजुर्वेदेन	(4) अथर्ववेदेन

28. कठोपनिषदनुसारं कः योगक्षेमात् प्रेयः वृणीते?
 (1) विद्वान् (2) मोक्षार्थी
 (3) मन्दः (4) धीरः
29. ज्योतिषशास्त्रमाश्रित्य ऋग्वेदस्य कालनिर्णयः केन पाश्चात्यविदुषा कृतः?
 (1) मैक्समूलरः (2) विण्टरनिज्जः
 (3) जैकोबी (4) लुई रेनु
30. "ईशा वास्यमिदं सर्वम्..." इति मन्त्रांशे 'ईशा' इत्यत्र प्रातिपदिकमस्ति—
 (1) ईशा (2) ईश्
 (3) ईट् (4) ईङ्
31. दृश्यकाव्यं रूपकमिति कथ्यते, यतस्तत्र—
 (1) रामादिस्वरूपस्य आरोपो भवति। (2) अवस्थानुकृतिर्भवति।
 (3) रूपकालङ्कारस्य प्रचुरप्रयोगो भवति। (4) उक्तं सर्वमेव भवति।
32. नाटके निर्वहणसन्धौ अधोलिखितो रसः कविना कार्यः—
 (1) शृङ्गारः (2) वीरः
 (3) अद्भुतः (4) यः कोऽपि
33. 'अत्यन्तं विशकलितयोः सादृश्यातिशयमहिम्ना भेदप्रतीतिस्थगनमात्रम् अस्ति—
 (1) आरोपः (2) अध्यवसानम्
 (3) उपाधिः (4) उपचारः
34. शब्दस्य अधोलिखितायां वृत्तौ विरतायामेव अभिधाश्रया व्यञ्जना भवति—
 (1) अभिधायाम् (2) लक्षणायाम्
 (3) व्यञ्जनायाम् (4) उक्तासु तिसृषु एव
35. 'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' इत्युक्तमस्ति—
 (1) विश्वनाथेन (2) मम्मटेन
 (3) कुन्तकेन (4) भोजेन
36. 'अखण्डस्वप्रकाशानन्दचिन्मयः...रसः' इत्यत्र 'मयट्' प्रत्ययः अस्ति—
 (1) विकारार्थे (2) प्राचुर्यार्थे
 (3) स्वरूपार्थे (4) उक्तेषु न कस्मिन्नपि

37. पाणिनिमतानुसारं उपधायाः लक्षणमस्ति—
 (1) क्तक्तवतू (2) अलोऽन्त्यात् पूर्वम्
 (3) अलोऽन्त्यः (4) सुप्तिङन्तम्
38. 'परस्सन्निकर्षः' कथ्यते
 (1) संयोगः (2) संहिता
 (3) सवर्णः (4) सर्वनामस्थानम्
39. परामर्शजन्यं ज्ञानम्—
 (1) उपमितिः (2) शक्तिः
 (3) तर्कः (4) अनुमितिः
40. नियतोपस्थितिकः भवति—
 (1) लिङ्गमात्रम् (2) परिमाणम्
 (3) वचनमात्रम् (4) प्रातिपदिकार्थः
41. दुष्यन्तः नायकः अस्ति—
 (1) धीरोदात्तः (2) धीरोद्धतः
 (3) धीरप्रशान्तः (4) धीरललितः
42. बुद्धचरितमहाकाव्यस्य अङ्गी रसः अस्ति—
 (1) वीररसः (2) शृङ्गाररसः
 (3) शान्तरसः (4) अद्भुतरसः
43. यस्याः सेवार्थं दिलीपः वशिष्ठेन आदिष्टः तस्याः गोः अभिधानं किम्?
 (1) कामधेनुः (2) नन्दिनी
 (3) माया (4) कल्पा
44. 'उपमा कालिदासस्य भारवेरर्थगौरवम्।
 'दण्डिनः पदलालित्यं...सन्ति त्रयो गुणाः'।। इत्यत्र
 रिक्तस्थानम् अधोलिखितेन उपयुक्ततमेन विकल्पेन पूरयत—
 (1) माघे (2) बाणे
 (3) हर्षे (4) भासे

45. कुमारसम्भवस्य समारम्भो भवति—
 (1) शंकरस्तवनेन (2) पार्वतीपरमेश्वरयोः स्तवनेन
 (3) हिमालयवर्णनेन (4) कुमारवर्णनेन
46. कादम्बरीकथानुसारं शूद्रकः स्वपूर्वजन्मनि आसीत्—
 (1) तारापीडः (2) चन्द्रापीडः
 (3) पुण्डरीकः (4) वैशम्पायनः
47. हर्षचरितानुसारं हर्षस्य पितुः नाम आसीत्—
 (1) पुण्यभूतिः (2) यशोवर्धनः
 (3) प्रभाकरवर्धनः (4) राजवर्धनः
48. स्वप्नवासवदत्ते नाटके स्वप्नसन्दर्शनस्य घटना घटिता—
 (1) तृतीयेऽङ्के (2) चतुर्थेऽङ्के
 (3) पञ्चमेऽङ्के (4) षष्ठेऽङ्के
49. नैषधीयचरितस्य नायिका वास्तव्या अस्ति—
 (1) निषधस्य (2) विदर्भस्य
 (3) मालवदेशस्य (4) कलिङ्गस्य
50. रत्नावलीनाटिकायां प्रधाननायिका अस्ति—
 (1) वासवदत्ता (2) पद्मावती
 (3) सागरिका (4) सुसंगता
51. सम्प्रादन्तेऽस्मिन् भूतानि...इति किम्?
 (1) मोदकम् (2) समुद्रम्
 (3) मेघः (4) मदः
52. आदित्यः कस्मात्?
 (1) आदत्ते सारम् (2) आदत्ते प्रकाशम्
 (3) आदत्ते किरणम् (4) आदत्ते रसान्
53. 'नदीभिश्च' इति सूत्रेण समासो भवति—
 (1) द्विगुः (2) समाहारद्वन्द्वः
 (3) अव्ययीभावः (4) बहुव्रीहिः

54. 'नैकधा' पदे समासो विद्यते—
 (1) सुप्सुपा समासः (2) अव्ययीभावः
 (3) नञ् (4) नैतेषु कश्चित्
55. 'माता च पिता च' इत्यस्य समस्तरूपं भविष्यति—
 (1) मातृपितरौ (2) मातापितरौ
 (3) पितरौ (4) पूर्वोक्तं सर्वम्
56. द्वन्द्वसमासस्य उदाहरणमस्ति—
 (1) पाणिपादम् (2) नीलोत्पलम्
 (3) वृक्षमूलम् (4) विद्याधनम्
57. अधोलिखितेषु कस्मिन् वाक्ये सम्प्रदानम् अविवक्षितम् अस्ति—
 (1) माणवकं धर्मं ब्रूते (2) शतं जयति देवदत्तः
 (3) देवदत्तं शतं मुष्णाति (4) ग्राममजां नयति
58. 'आचार्यानी' पदस्य अर्थः अस्ति—
 (1) आचार्यस्य पत्नी (2) या स्वयम् अध्यापयति
 (3) उभयमपि (4) नैतेषु किमपि
59. निगरणचलनार्थेभ्यः धातुभ्यः भवति—
 (1) आत्मनेपदम् (2) परस्मैपदम्
 (3) उभयपदम् (4) नैतेषु किमपि
60. 'नारी' इत्यस्य शब्दस्य प्रकृतिप्रत्ययविभागः अस्ति—
 (1) नृ+ङीन् (2) नर+ङीन्
 (3) उपर्युक्तौ उभावपि (4) नैतेषु कश्चित्
61. वेणीसंहारे दुर्याधनस्य पत्न्याः नाम वर्तते—
 (1) दुःशला (2) यशोमती
 (3) तारावती (4) भानुमती
62. मृच्छकटिके सन्धिच्छेदस्य घटना प्राप्यते—
 (1) द्वितीयाङ्के (2) तृतीयाङ्के
 (3) चतुर्थाङ्के (4) पञ्चमाङ्के

63. शृङ्गाररसे का वृत्तिः मुख्यतया आलम्ब्यते?
 (1) कैशिकी (2) सात्वती
 (3) आरभटी (4) भारती
64. रामायणे काण्डानि सन्ति—
 (1) पञ्च (2) सप्त
 (3) अष्ट (4) नव
65. महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि श्रीमद्भगवद्गीता अस्ति?
 (1) अनुशासनपर्वणि (2) भीष्मपर्वणि
 (3) आदिपर्वणि (4) उद्योगपर्वणि
66. पुराणानां पञ्चलक्षणेषु अस्ति—
 (1) वंशानुचरितम् (2) मन्वन्तराणि
 (3) सर्गः (4) उक्तानि त्रीण्येव
67. साहित्यदर्पणानुसारं चतुर्वर्गफलप्राप्तिः काव्यस्यास्ति—
 (1) हेतुः (2) शक्तिः
 (3) फलम् (4) उक्तत्रितयमेव
68. “न हि प्राणिमन्तो देशा इति वक्तव्ये शौर्यादिमन्तो देशा इति केनाप्युच्यते” इति युक्तिः विश्वनाथेन मम्मटकृतकाव्यस्वरूपस्य अधोलिखितं घटकपदं निरसितुमुपस्थापिता—
 (1) शब्दार्थौ (2) अदोषौ
 (3) सगुणौ (4) अनलङ्कृती
69. अनेकार्थस्य शब्दस्य सन्निधाने एव व्यञ्जना सम्भवति—
 (1) आर्थौ (2) अभिधाश्रया शाब्दी
 (3) लक्षणाश्रया शाब्दी (4) उक्ताः सर्वविधा एव
70. साहित्यदर्पणानुसारं सात्विकभावाः भवन्ति—
 (1) विभावरूपाः (2) अनुभावरूपाः
 (3) सञ्चारिभावरूपाः (4) स्थायिभावरूपाः
71. 'काव्यज्ञशिक्षयाभ्यासः' इत्यत्र 'काव्यज्ञ' इत्यनेन मम्मटस्याभिप्रेतोऽस्ति—
 (1) काव्यस्य कर्ता (2) काव्यस्य विचारकः
 (3) काव्यस्य नायकः (4) काव्यस्य कर्ता विचारकश्च

72. मम्मटानुसारं अवरकाव्यं भवति—
 (1) लक्ष्यार्थरहितम् (2) वाच्यार्थरहितम्
 (3) तात्पर्यार्थरहितम् (4) स्फुटप्रतीयमानरहितम्
73. अधोलिखितेषु शब्दालङ्कारोऽस्ति—
 (1) दृष्टान्तः (2) निदर्शना
 (3) वक्रोक्तिः (4) रूपकम्
74. अनुप्रासालङ्काराय अनिवार्यमस्ति—
 (1) स्वरवर्णसाम्यम् (2) व्यञ्जनवर्णसाम्यम्
 (3) स्वरव्यञ्जनवर्ण-साम्यम् (4) अन्वयसाम्यम्
75. 'समस्तवस्तुविषयम्' रूपकं भवति—
 (1) निरङ्गम् (2) साङ्गम्
 (3) एकदेशविवर्ति (4) उक्तेषु न किमपि
76. दृष्टान्तालङ्कारमालक्ष्य अधस्ताद् लिखितेषु कथनेषु अन्यतमत् असत्यं कथनं चीयताम्—
 (1) अत्र साधारणधर्मादीनां प्रतिबिम्बनं भवति
 (2) अत्र सामान्यं सामान्येन विरुद्धधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (3) अत्र विशेषो विशेषेण साधारणधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (4) उक्तेषु किमपि कथनं सत्यं नास्ति।
77. 'गौरिव गवयः' इत्यत्र अर्थालङ्कारोऽस्ति—
 (1) उपमा (2) उत्प्रेक्षा
 (3) निदर्शना (4) न कोऽपि
78. "न्यक्कारो ह्ययमेव मे यदरयः" इत्यस्मिन् पद्यांशे कीदृशो विधेयाविमर्श-दोषोऽस्ति?
 (1) पदगतः (2) पदांशगतः
 (3) वाक्यगतः (4) रसगतः
79. विश्वनाथानुसारं 'कर्मणि कुशलः' इत्यस्मिन् वाक्ये 'कुशल' इत्यत्र लक्षणां स्वीकरोति—
 (1) मम्मटः (2) विश्वनाथः
 (3) आनन्दवर्धनः (4) भोजः
80. 'रसतामेति रत्यादिः ... सचेतसाम्' इत्यत्र रिक्तस्थाने स्यात् —
 (1) विभावः (2) अनुभावः
 (3) सञ्चारिभावः (4) स्थायी भावः

81. पृथिवीसूक्तस्य ऋषिरस्ति—
 (1) भारद्वाजः (2) अथर्वा
 (3) विश्वामित्रः (4) घोरः
82. यास्कानुसारं 'पुरुष'शब्दस्य निर्वचनं वर्तते—
 (1) पुरिषादः (2) पुरिशयः
 (3) पूरयतेर्वा (4) उक्तं त्रयमेव
83. संस्कृतम् अस्ति—
 (1) चीनीपरिवारस्य भाषा (2) भारोपीयपरिवारस्य भाषा
 (3) नैतेषु कश्चित् (4) द्रविडपरिवारस्य भाषा
84. निरुक्तस्य व्याख्यातव्यो ग्रन्थः विद्यते—
 (1) निघण्टुः (2) ऐन्द्रव्याकरणम्
 (3) ऋक्-प्रातिशाख्यम् (4) वैदिकसंहिताः
85. 'रसो वै सः। रसं ह्येवायं लब्ध्वाऽऽनन्दी भवति' वचनमिदं मूलतः कस्मिन् ग्रन्थे पठितम्—
 (1) साहित्यदर्पणे (2) अथर्ववेदे
 (3) तैत्तिरीयोपनिषदि (4) काव्यप्रकाशे
86. ऋग्वेदस्य प्रथमः भाष्यकारः अस्ति—
 (1) सायणः (2) स्कन्दस्वामी
 (3) महीधरः (4) वेंकटमाधवः
87. जनकेन सह याज्ञवल्क्यस्य ज्ञानचर्चा प्राप्यते—
 (1) छान्दोग्योपनिषदि (2) कठोपनिषदि
 (3) केनोपनिषदि (4) बृहदारण्यकोपनिषदि
88. संयोगसञ्ज्ञा भवति—
 (1) अचाम् (2) हलाम्
 (3) हल्व्यवधानरहितानाम् अचाम् (4) अज्व्यवधानरहितानां हलाम्
89. 'दानीयो विप्रः' प्रयोगस्यास्य रेखाङ्किते पदे प्रत्ययो विहितः—
 (1) कर्त्रर्थे (2) कर्मार्थे
 (3) करणार्थे (4) सम्प्रदानार्थे

90. नित्यसमासोऽत्र वर्तते—
 (1) भूतपूर्वः (2) अनुरूपम्
 (3) कृष्णश्रितः (4) भूतबलिः
91. शमादिषट्कसम्पत्तौ नास्ति—
 (1) उपरतिः (2) श्रद्धा
 (3) समाधानम् (4) वैराग्यम्
92. अज्ञानस्य शक्तिरस्ति—
 (1) आवरणम् (2) विक्षेपः
 (3) उक्तद्वयम् (4) एतेषु न कोऽपि विकल्पः समीचीनः
93. अद्वैतवेदान्तिनामीश्वरो वर्तते—
 (1) पारमार्थिकसत्ता (2) व्यावहारिकसत्ता
 (3) प्रातिभासिकसत्ता (4) उक्तेषु न कोऽपि विकल्पः साधुः
94. वेदान्तसारानुसारं कोशसंख्या—
 (1) 3 (2) 5
 (3) 4 (4) 6
95. 'कार्यानुकृतान्वयव्यतिरेकि कारणम्' इत्यस्मिन् कारणलक्षणे नैयायिकैः प्रदर्शितो दोषोऽस्ति—
 (1) अतिव्याप्तिः (2) अव्याप्तिः
 (3) अनवस्था (4) असम्भवः
96. निर्विकल्पकज्ञानमस्ति—
 (1) नामजात्यादियोजनासहितं ज्ञानम् (2) नामजात्यादियोजनाविहीनं ज्ञानम्
 (3) व्याप्तिज्ञानजन्यज्ञानम् (4) विपर्ययज्ञानम्
97. "गगनारविन्दं सुरभि अरविन्दत्वात् सरोजारविन्दवत्" इत्यनुमाने कः हेत्वाभासः?
 (1) आश्रयासिद्धः (2) विरुद्धः
 (3) साधारणानैकान्तिकः (4) प्रकरणसमः
98. प्रयोजनेच्छाजनितक्रिया-विषयव्यापारः—
 (1) शाब्दीभावना (2) आर्थाभावना
 (3) नियमः (4) अधिकारः

99. अर्थवादस्य प्रकारविशेषः नास्ति—

(1) गुणवादः

(2) भूतार्थवादः

(3) अनुवादः

(4) परिसंख्या

100. रघुवंशस्य मङ्गलाचरणे स्तुतिरस्ति—

(1) रघोः

(2) रामस्य

(3) वागर्थयोः

(4) पार्वतीपरमेश्वरयोः

Total No. of Printed Pages : 13

(DO NOT OPEN THIS QUESTION BOOKLET BEFORE TIME OR UNTIL YOU
ARE ASKED TO DO SO)

D

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018

SET-Y

SUBJECT : Sanskrit

100152

Sr. No. ....

Time : 1¼ Hours

Max. Marks : 100

Total Questions : 100

Roll No. (in figures) _____ (in words) _____

Name _____ Father's Name _____

Mother's Name _____ Date of Examination _____

_____
(Signature of the Candidate)

_____
(Signature of the Invigilator)

**CANDIDATES MUST READ THE FOLLOWING INFORMATION/INSTRUCTIONS BEFORE
STARTING THE QUESTION PAPER.**

- 1. All questions are compulsory.**
- The candidates **must return** the question booklet as well as OMR Answer-Sheet to the Invigilator concerned before leaving the Examination Hall, failing which a case of use of unfair-means / misbehaviour will be registered against him / her, in addition to lodging of an FIR with the police. Further the answer-sheet of such a candidate will not be evaluated.
- Keeping in view the transparency of the examination system, carbonless OMR Sheet is provided to the candidate so that a copy of OMR Sheet may be kept by the candidate.
- Question Booklet along with answer key of all the A, B, C & D code will be got uploaded on the university website after the conduct of Entrance Examination. In case there is any discrepancy in the Question Booklet/Answer Key, the same may be brought to the notice of the Controller of Examination in writing/through E.Mail within 24 hours of uploading the same on the University Website. Thereafter, no complaint in any case, will be considered.
- The candidate **must not** do any rough work or writing in the OMR Answer-Sheet. Rough work, if any, may be done in the question booklet itself. Answers **must not** be ticked in the question booklet.
- There will be no negative marking. Each correct answer will be awarded one full mark. Cutting, erasing, overwriting and more than one answer in OMR Answer-Sheet will be treated as incorrect answer.**
- Use only **Black or Blue Ball Point Pen** of good quality in the OMR Answer-Sheet.
- Before answering the questions, the candidates should ensure that they have been supplied correct and complete booklet. Complaints, if any, regarding misprinting etc. will not be entertained 30 minutes after starting of the examination.**

M.Phil./Ph.D./URS-EE-Nov.-2018/(Sanskrit)(SET-Y)/(D)

1. पृथिवीसूक्तस्य ऋषिरस्ति—

(1) भारद्वाजः	(2) अथर्वा
(3) विश्वामित्रः	(4) घोरः
2. यास्कानुसारं 'पुरुष'शब्दस्य निर्वचनं वर्तते—

(1) पुरिषादः	(2) पुरिषायः
(3) पूरयतेर्वा	(4) उक्तं त्रयमेव
3. संस्कृतम् अस्ति—

(1) चीनीपरिवारस्य भाषा	(2) भारोपीयपरिवारस्य भाषा
(3) नैतेषु कश्चित्	(4) द्रविड़परिवारस्य भाषा
4. निरुक्तस्य व्याख्यातव्यो ग्रन्थः विद्यते—

(1) निघण्टुः	(2) ऐन्द्रव्याकरणम्
(3) ऋक्-प्रातिशाख्यम्	(4) वैदिकसंहिताः
5. 'रसो वै सः। रसं ह्येवायं लब्ध्वाऽऽनन्दी भवति' वचनमिदं मूलतः कस्मिन् ग्रन्थे पठितम्—

(1) साहित्यदर्पणे	(2) अथर्ववेदे
(3) तैत्तिरीयोपनिषदि	(4) काव्यप्रकाशे
6. ऋग्वेदस्य प्रथमः भाष्यकारः अस्ति—

(1) सायणः	(2) स्कन्दस्वामी
(3) महीधरः	(4) वेंकटमाधवः
7. जनकेन सह याज्ञवल्क्यस्य ज्ञानचर्चा प्राप्यते—

(1) छान्दोग्योपनिषदि	(2) कठोपनिषदि
(3) केनोपनिषदि	(4) बृहदारण्यकोपनिषदि
8. संयोगसज्जा भवति—

(1) अचाम्	(2) हलाम्
(3) हल्व्यवधानरहितानाम् अचाम्	(4) अज्व्यवधानरहितानां हलाम्
9. 'दानीयो विप्रः' प्रयोगस्यास्य रेखाङ्किते पदे प्रत्ययो विहितः—

(1) कर्त्रर्थे	(2) कर्मार्थे
(3) करणार्थे	(4) सम्प्रदानार्थे

10. नित्यसमासोऽत्र वर्तते—
 (1) भूतपूर्वः (2) अनुरूपम्
 (3) कृष्णाश्रितः (4) भूतबलिः
11. दृश्यकाव्यं रूपकमिति कथ्यते, यतस्तत्र—
 (1) रामादिस्वरूपस्य आरोपो भवति। (2) अवस्थानुकृतिर्भवति।
 (3) रूपकालङ्कारस्य प्रचुरप्रयोगो भवति। (4) उक्तं सर्वमेव भवति।
12. नाटके निर्वहणसन्धौ अधोलिखितो रसः कविना कार्यः—
 (1) शृङ्गारः (2) वीरः
 (3) अद्भुतः (4) यः कोऽपि
13. 'अत्यन्तं विशकलितयोः सादृश्यातिशयमहिम्ना भेदप्रतीतिस्थगनमात्रम् अस्ति—
 (1) आरोपः (2) अध्यवसानम्
 (3) उपाधिः (4) उपचारः
14. शब्दस्य अधोलिखितायां वृत्तौ विरतायामेव अभिधाश्रया व्यञ्जना भवति—
 (1) अभिधायाम् (2) लक्षणायाम्
 (3) व्यञ्जनायाम् (4) उक्तासु तिसृषु एव
15. 'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' इत्युक्तमस्ति—
 (1) विश्वनाथेन (2) मम्मटेन
 (3) कुन्तकेन (4) भोजेन
16. 'अखण्डस्वप्रकाशानन्दचिन्मयः...रसः' इत्यत्र 'मयट्' प्रत्ययः अस्ति—
 (1) विकारार्थे (2) प्राचुर्यार्थे
 (3) स्वरूपार्थे (4) उक्तेषु न कस्मिन्नपि
17. पाणिनिमतानुसारं उपधायाः लक्षणमस्ति—
 (1) क्तक्तवत् (2) अलोऽन्त्यात् पूर्वम्
 (3) अलोऽन्त्यः (4) सुप्तिङन्तम्
18. 'परस्सन्निकर्षः' कथ्यते
 (1) संयोगः (2) संहिता
 (3) सवर्णः (4) सर्वनामस्थानम्

19. परामर्शजन्यं ज्ञानम्—
 (1) उपमिति: (2) शक्ति:
 (3) तर्कः (4) अनुमिति:
20. नियतोपस्थितिकः भवति—
 (1) लिङ्गमात्रम् (2) परिमाणम्
 (3) वचनमात्रम् (4) प्रातिपदिकार्थः
21. वेणीसंहारे दुर्याधनस्य पत्न्याः नाम वर्तते—
 (1) दुःशला (2) यशोमती
 (3) तारावती (4) भानुमती
22. मृच्छकटिकं, सन्धिच्छेदस्य घटना प्राप्यते—
 (1) द्वितीयाङ्के (2) तृतीयाङ्के
 (3) चतुर्थाङ्के (4) पञ्चमाङ्के
23. शृङ्गाररसे का वृत्तिः मुख्यतया आलम्ब्यते?
 (1) कैशिकी (2) सात्वती
 (3) आरभटी (4) भारती
24. रामायणे काण्डानि सन्ति—
 (1) पञ्च (2) सप्त
 (3) अष्ट (4) नव
25. महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि श्रीमद्भगवद्गीता अस्ति?
 (1) अनुशासनपर्वणि (2) भीष्मपर्वणि
 (3) आदिपर्वणि (4) उद्योगपर्वणि
26. पुराणानां पञ्चलक्षणेषु अस्ति—
 (1) वंशानुचरितम् (2) मन्वन्तराणि
 (3) सर्गः (4) उक्तानि त्रीण्येव
27. साहित्यदर्पणानुसारं चतुर्वर्गफलप्राप्तिः काव्यस्यास्ति—
 (1) हेतुः (2) शक्तिः
 (3) फलम् (4) उक्तत्रितयमेव

28. "न हि प्राणिमन्तो देशा इति वक्तव्ये शौर्यादिमन्तो देशा इति केनाप्युच्यते" इति युक्तिः विश्वनाथेन मम्मटकृतकाव्यस्वरूपस्य अधोलिखितं घटकपदं निरसितुमुपस्थापिता—
- (1) शब्दार्थौ (2) अदोषौ
(3) सगुणौ (4) अनलङ्कृती
29. अनेकार्थस्य शब्दस्य सन्निधाने एव व्यञ्जना सम्भवति—
- (1) आर्थौ (2) अभिधाश्रया शाब्दी
(3) लक्षणाश्रया शाब्दी (4) उक्ताः सर्वविधा एव
30. साहित्यदर्पणानुसारं सात्त्विकभावाः भवन्ति—
- (1) विभावरूपाः (2) अनुभावरूपाः
(3) सञ्चारिभावरूपाः (4) स्थायिभावरूपाः
31. शमादिषट्कसम्पत्तौ नास्ति—
- (1) उपरतिः (2) श्रद्धा
(3) समाधानम् (4) वैराग्यम्
32. अज्ञानस्य शक्तिरस्ति—
- (1) आवरणम् (2) विक्षेपः
(3) उक्तद्वयम् (4) एतेषु न कोऽपि विकल्पः समीचीनः
33. अद्वैतवेदान्तिनामीश्वरो वर्तते—
- (1) पारमार्थिकसत्ता (2) व्यावहारिकसत्ता
(3) प्रातिभासिकसत्ता (4) उक्तेषु न कोऽपि विकल्पः साधुः
34. वेदान्तसारानुसारं कोशसंख्या—
- (1) 3 (2) 5
(3) 4 (4) 6
35. 'कार्यानुकृतान्वयव्यतिरेकि कारणम्' इत्यस्मिन् कारणलक्षणैः नैयायिकैः प्रदर्शितो दोषोऽस्ति—
- (1) अतिव्याप्तिः (2) अव्याप्तिः
(3) अनवस्था (4) असम्भवः
36. निर्विकल्पकज्ञानमस्ति—
- (1) नामजात्यादियोजनासहितं ज्ञानम् (2) नामजात्यादियोजनाविहीनं ज्ञानम्
(3) व्याप्तिज्ञानजन्यज्ञानम् (4) विपर्ययज्ञानम्

37. "गगनारविन्दं सुरभि अरविन्दत्वात् सरोजारविन्दवत्" इत्यनुमाने कः हेत्वाभासः?
 (1) आश्रयासिद्धः (2) विरुद्धः
 (3) साधारणानैकान्तिकः (4) प्रकरणसमः
38. प्रयोजनेच्छाजनितक्रिया-विषयव्यापारः-
 (1) शाब्दीभावना (2) आर्थाभावना
 (3) नियमः (4) अधिकारः
39. अर्थवादस्य प्रकारविशेषः नास्ति-
 (1) गुणवादः (2) भूतार्थवादः
 (3) अनुवादः (4) परिसंख्या
40. रघुवंशस्य मङ्गलाचरणे स्तुतिरस्ति-
 (1) रघोः (2) रामस्य
 (3) वागर्थयोः (4) पार्वतीपरमेश्वरयोः
41. सम्मोदन्तेऽस्मिन् भूतानि...इति किम्?
 (1) मोदकम् (2) समुद्रम्
 (3) मेघः (4) मदः
42. आदित्यः कस्मात्?
 (1) आदत्ते सारम् (2) आदत्ते प्रकाशम्
 (3) आदत्ते किरणम् (4) आदत्ते रसान्
43. 'नदीभिश्च' इति सूत्रेण समासो भवति-
 (1) द्विगुः (2) समाहारद्वन्द्वः
 (3) अव्ययीभावः (4) बहुव्रीहिः
44. 'नैकधा' पदे समासो विद्यते-
 (1) सुप्सुपा समासः (2) अव्ययीभावः
 (3) नञ् (4) नैतेषु कश्चित्
45. 'माता च पिता च' इत्यस्य समस्तरूपं भविष्यति-
 (1) मातृपितरौ (2) मातापितरौ
 (3) पितरौ (4) पूर्वोक्तं सर्वम्

46. द्वन्द्वसमासस्य उदाहरणमस्ति—

(1) पाणिपादम्	(2) नीलोत्पलम्
(3) वृक्षमूलम्	(4) विद्याधनम्

47. अधोलिखितेषु कस्मिन् वाक्ये सम्प्रदानम् अविवक्षितम् अस्ति—

(1) माणवकं धर्मं ब्रूते	(2) शतं जयति देवदत्तः
(3) देवदत्तं शतं मुष्णाति	(4) ग्राममजां नयति

48. 'आचार्यानी' पदस्य अर्थः अस्ति—

(1) आचार्यस्य पत्नी	(2) या स्वयम् अध्यापयति
(3) उभयमपि	(4) नैतेषु किमपि

49. निगरणचलनार्थेभ्यः धातुभ्यः भवति—

(1) आत्मनेपदम्	(2) परस्मैपदम्
(3) उभयपदम्	(4) नैतेषु किमपि

50. 'नारी' इत्यस्य शब्दस्य प्रकृतिप्रत्ययविभागः अस्ति—

(1) नृ+ङीन्	(2) नर+ङीन्
(3) उपर्युक्तौ उभावपि	(4) नैतेषु कश्चित्

51. 'मोक्षे इच्छास्ति' वाक्येऽस्मिन् आधारो विद्यते—

(1) औपश्लेषिकः	(2) वैषयिकः
(3) अभिव्यापकः	(4) अभिव्याप्तः

52. अनभिहिते कर्मणि विभक्तिर्भवति—

(1) द्वितीया	(2) प्रथमा
(3) प्रथमाद्वितीये	(4) तृतीया

53. 'अधिहरि' इत्यस्य विग्रहवाक्यं सम्भवति—

(1) हरौ इति	(2) हरौ
(3) पूर्वोक्तं विकल्पद्वयमपि	(4) पूर्वोक्तेषु विकल्पेषु न किमपि

54. शब्दस्वरूपस्य अस्य प्रातिपदिकसञ्ज्ञा न सम्भवति—

(1) लिखति	(2) कर्तुं
(3) पाणिपाद	(4) दाक्षि

55. 'बहु' शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे रूपं सम्भवति—
 (1) बहुः (2) बह्वी
 (3) उभयमपि (4) नैतेषु किमपि
56. 'तद् यत्र उभे भावप्रधाने भवतः' अत्र अधोरेखाङ्कितेन पदेन परामृश्यते—
 (1) भावः (2) सत्त्वम्
 (3) भावसत्त्वे (4) नामाख्याते
57. 'न निर्बद्धा उपसर्गा अर्थान्निराहुः' सिद्धान्तोऽयम् उपसर्गाणां .... कथयति—
 (1) वाचकत्वम् (2) द्योतकत्वम्
 (3) द्योतकत्ववाचकत्वे (4) पूर्वनिपातत्वम्
58. निरुक्ते उल्लिखितेषु चतुर्षु पदप्रकारेषु शब्दशः अस्य परिगणनं न विद्यते—
 (1) उपसर्गस्य (2) निपातस्य
 (3) अव्ययस्य (4) आख्यातस्य
59. 'इन्द्रियनित्यं वचनम्' सिद्धान्तोऽयं वर्तते—
 (1) औदुम्बरायणस्य (2) शाकटायनस्य
 (3) गार्ग्यस्य (4) यास्कस्य
60. निरुक्तानुसारं हिरण्यस्य निर्वचनसम्बद्धं वाक्यं नास्ति—
 (1) हियत आयम्यमानम् (2) हितरमणं भवति
 (3) हन्यते अस्मै (4) हर्यतेर्वा प्रेप्साकर्मणः
61. अधोलिखितेषु कस्मिन् प्रयत्ने गलबिलस्य संकोचो भवति?
 (1) विवारे (2) संवारे
 (3) संवृते (4) विवृते
62. अधोलिखितेषु कतमः खण्ड्यस्वनिमः?
 (1) दीर्घत्वम् (2) अकारः
 (3) उदात्तता (4) नैतेषु कश्चित्
63. 'श्वेतो धावति' इत्यत्र लक्षणा कस्मिन् पदे अस्ति?
 (1) श्वेतः (2) धावति
 (3) उभयत्र (4) न कस्मिन्नपि पदे

64. 'प्रवीण' इति शब्दः उदाहरणमस्ति—
 (1) अर्थसंकोचस्य (2) अर्थादेशस्य
 (3) अर्थविस्तारस्य (4) अर्थापकर्षस्य
65. भाषायाः मूलस्वरूपमस्ति—
 (1) लिखितम् (2) मौखिकम्
 (3) लिखितं मौखिकञ्च (4) संकेतात्मकम्
66. 'सर्वोपसर्जनः भवति—
 (1) अव्ययीभावः (2) बहुव्रीहिः
 (3) तत्पुरुषः (4) कर्मधारयः
67. सांख्यमते सत्कार्यवादस्य साधकः तर्कः नास्ति—
 (1) सदकरणात् (2) उपादानग्रहणात्
 (3) सर्वसम्भवाभावात् (4) कारणभावात्
68. पञ्चमहाभूतेषु परिगणितं नास्ति—
 (1) आकाशः (2) जलम्
 (3) तेजः (4) मूर्तम्
69. सांख्यमतानुसारं 'महत्' अस्ति—
 (1) प्रकृतिः (2) विकृतिः
 (3) प्रकृतिविकृतिः (4) न प्रकृतिः न विकृतिः
70. वेदान्तसारनाम्नः प्रकरणग्रन्थस्य विषयोऽस्ति—
 (1) ब्रह्म (2) जीवः
 (3) जीवब्रह्मैक्यम् (4) सृष्टिः
71. दुष्यन्तः नायकः अस्ति—
 (1) धीरोदात्तः (2) धीरोद्धतः
 (3) धीरप्रशान्तः (4) धीरललितः
72. बुद्धचरितमहाकाव्यस्य अङ्गी रसः अस्ति—
 (1) वीररसः (2) शृङ्गाररसः
 (3) शान्तरसः (4) अद्भुतरसः

73. यस्याः सेवार्थं दिलीपः वशिष्ठेन आदिष्टः तस्याः गोः अभिधानं किम्?
 (1) कामधेनुः (2) नन्दिनी
 (3) माया (4) कल्पा
74. 'उपमा कालिदासस्य भारवेरर्थगौरवम्।
 'दण्डिनः पदलालित्यं...सन्ति त्रयो गुणाः'।। इत्यत्र
 रिक्तस्थानम् अधोलिखितेन उपयुक्ततमेन विकल्पेन पूरयत—
 (1) माघे (2) बाणे
 (3) हर्षे (4) भासे
75. कुमारसम्भवस्य समारम्भो भवति—
 (1) शंकरस्तवनेन (2) पार्वतीपरमेश्वरयोः स्तवनेन
 (3) हिमालयवर्णनेन (4) कुमारवर्णनेन
76. कादम्बरीकथानुसारं शूद्रकः स्वपूर्वजन्मनि आसीत्—
 (1) तारापीडः (2) चन्द्रापीडः
 (3) पुण्डरीकः (4) वैशम्पायनः
77. हर्षचरितानुसारं हर्षस्य पितुः नाम आसीत्—
 (1) पुण्यभूतिः (2) यशोवर्धनः
 (3) प्रभाकरवर्धनः (4) राजवर्धनः
78. स्वप्नवासवदत्ते नाटके स्वप्नसन्दर्शनस्य घटना घटिता—
 (1) तृतीयेऽङ्के (2) चतुर्थेऽङ्के
 (3) पञ्चमेऽङ्के (4) षष्ठेऽङ्के
79. नैषधीयचरितस्य नायिका वास्तव्या अस्ति—
 (1) निषधस्य (2) विदर्भस्य
 (3) मालवदेशस्य (4) कलिङ्गस्य
80. रत्नावलीनाटिकायां प्रधाननायिका अस्ति—
 (1) वासवदत्ता (2) पद्मावती
 (3) सागरिका (4) सुसंगता

81. अग्नेः स्थानम्?
 (1) पृथिवी (2) अन्तरिक्षम्
 (3) द्यौः (4) उक्तेषु न किमपि
82. पुरुषसूक्ते 'चक्षुषः' कस्य उत्पत्तिरुक्ता?
 (1) चन्द्रमसः (2) वायोः
 (3) इन्द्रस्य (4) सूर्यस्य
83. नासदीयसूक्तस्य ऋषिरस्ति—
 (1) नारायणः (2) प्रजापतिः परमेष्ठी
 (3) गृत्समदः (4) अत्रिः
84. 'दशतयी' इति शब्देन व्यपदिश्यते—
 (1) ऋग्वेदः (2) सामवेदः
 (3) यजुर्वेदः (4) अथर्ववेदः
85. विश्वामित्र-नदी-सूक्ते उक्तितीर्षुः विश्वामित्रः के द्वे नद्यौ तुष्टाव?
 (1) सरस्वती-दृषद्वत्यौ (2) गंगा-यमुने
 (3) विपाट्-शतुद्री (4) सिन्धु-चर्मण्वत्यौ
86. अथर्ववेदेन सम्बद्धमस्ति—
 (1) कात्यायनश्रौतसूत्रम् (2) आश्वलायनश्रौतसूत्रम्
 (3) वैतानश्रौतसूत्रम् (4) जैमिनीयश्रौतसूत्रम्
87. कठोपनिषद् सम्बद्धा वर्तते—
 (1) ऋग्वेदेन (2) शुक्लयजुर्वेदेन
 (3) कृष्णयजुर्वेदेन (4) अथर्ववेदेन
88. कठोपनिषदनुसारं कः योगक्षेमात् प्रेयः वृणीते?
 (1) विद्वान् (2) मोक्षार्थी
 (3) मन्दः (4) धीरः
89. ज्योतिषशास्त्रमाश्रित्य ऋग्वेदस्य कालनिर्णयः केन पाश्चात्यविदुषा कृतः?
 (1) मैक्समूलरः (2) विण्टरनिजः
 (3) जैकोबी (4) लुई रेनू

90. "ईशा वास्यमिदं सर्वम्..." इति मन्त्रांशे 'ईशा' इत्यत्र प्रातिपदिकमस्ति—
 (1) ईशा (2) ईश्
 (3) ईट् (4) ईड्
91. 'काव्यज्ञशिक्षयाभ्यासः' इत्यत्र 'काव्यज्ञ' इत्यनेन मम्मटस्याभिप्रेतोऽस्ति—
 (1) काव्यस्य कर्ता (2) काव्यस्य विचारकः
 (3) काव्यस्य नायकः (4) काव्यस्य कर्ता विचारकश्च
92. मम्मटानुसारं अवरकाव्यं भवति—
 (1) लक्ष्यार्थरहितम् (2) वाच्यार्थरहितम्
 (3) तात्पर्यार्थरहितम् (4) स्फुटप्रतीयमानरहितम्
93. अधोलिखितेषु शब्दालङ्कारोऽस्ति—
 (1) दृष्टान्तः (2) निदर्शना
 (3) वक्रोक्तिः (4) रूपकम्
94. अनुप्रासालङ्काराय अनिवार्यमस्ति—
 (1) स्वरवर्णसाम्यम् (2) व्यञ्जनवर्णसाम्यम्
 (3) स्वरव्यञ्जनवर्ण-साम्यम् (4) अन्वयसाम्यम्
95. 'समस्तवस्तुविषयम्' रूपकं भवति—
 (1) निरङ्गम् (2) साङ्गम्
 (3) एकदेशविवर्ति (4) उक्तेषु न किमपि
96. दृष्टान्तालङ्कारमालक्ष्य अधस्ताद् लिखितेषु कथनेषु अन्यतमत् असत्यं कथनं चीयताम्—
 (1) अत्र साधारणधर्मादीनां प्रतिबिम्बनं भवति
 (2) अत्र सामान्यं सामान्येन विरुद्धधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (3) अत्र विशेषो विशेषेण साधारणधर्मवत्तया समर्थ्यते।
 (4) उक्तेषु किमपि कथनं सत्यं नास्ति।
97. 'गौरिव गवयः' इत्यत्र अर्थालङ्कारोऽस्ति—
 (1) उपमा (2) उत्प्रेक्षा
 (3) निदर्शना (4) न कोऽपि
98. "न्यक्कारो ह्ययमेव मे यदरयः" इत्यस्मिन् पद्यांशे कीदृशो विधेयाविमर्श-दोषोऽस्ति?
 (1) पदगतः (2) पदांशगतः
 (3) वाक्यगतः (4) रसगतः

99. विश्वनाथानुसारं 'कर्मणि कुशलः' इत्यस्मिन् वाक्ये 'कुशल' इत्यत्र लक्षणां स्वीकरोति—
(1) मम्मटः	(2) विश्वनाथः
(3) आनन्दवर्धनः	(4) भोजः
100. 'रसतामेति रत्यादिः ... सचेतसाम्' इत्यत्र रिक्तस्थाने स्यात् —
(1) विभावः	(2) अनुभावः
(3) सञ्चारिभावः	(4) स्थायी भावः

S.No	A	B	C	D
1	1	4	2	2
2	4	2	2	4
3	1	1	1	2
4	1	2	3	1
5	3	2	2	3
6	3	4	2	2
7	3	3	1	4
8	3	3	4	4
9	3	2	3	4
10	2	1	3	2
11	2	4	2	1
12	4	3	1	3
13	2	2	3	4
14	1	2	1	1
15	3	2	3	1
16	2	2	4	3
17	4	1	2	2
18	4	2	3	2
19	4	4	1	4
20	2	4	3	4
21	2	2	1	4
22	1	4	4	2
23	3	3	1	1
24	1	1	1	2
25	3	4	3	2
26	4	1	3	4
27	2	1	3	3
28	3	1	3	3
29	1	2	3	2
30	3	3	2	1
31	2	2	1	4
32	4	4	3	3
33	3	2	4	2
34	1	1	1	2
35	4	3	1	2
36	1	2	3	2
37	1	4	2	1
38	1	4	2	2
39	2	4	4	4
40	3	2	4	4
41	2	1	1	2
42	2	3	3	4
43	1	4	2	3
44	3	1	1	1
45	2	1	3	4
46	2	3	2	1
47	1	2	3	1
48	4	2	3	1
49	3	4	2	2

Saini
16/11/18

Saini
16/11/18

Saini
16/11/18

Saini
16/11/18

S.No	A	B	C	D
50	3	4	3	3
51	4	1	2	2
52	3	3	4	1
53	2	2	3	3
54	2	1	1	1
55	2	3	4	3
56	2	2	1	4
57	1	3	1	2
58	2	3	1	3
59	4	2	2	1
60	4	3	3	3
61	1	4	4	2
62	3	4	2	2
63	2	3	1	1
64	1	2	2	3
65	3	2	2	2
66	2	4	4	2
67	3	4	3	1
68	3	3	3	4
69	2	1	2	3
70	3	4	1	3
71	4	2	4	1
72	2	2	4	3
73	1	1	3	2
74	2	3	2	1
75	2	2	2	3
76	4	2	4	2
77	3	1	4	3
78	3	4	3	3
79	2	3	1	2
80	1	3	4	3
81	4	2	2	1
82	4	1	4	4
83	3	3	2	1
84	2	1	1	1
85	2	3	3	3
86	4	4	2	3
87	4	2	4	3
88	3	3	4	3
89	1	1	4	3
90	4	3	2	2
91	1	1	4	4
92	3	4	3	4
93	4	1	2	3
94	1	1	2	2
95	1	3	2	2
96	3	3	2	4
97	2	3	1	4
98	2	3	2	3
99	4	3	4	1
100	4	2	4	4

Saini
16/11/18

Saini
16/11/18

Saini
16/11/18